

**Spoštovane veteranke,
cenjeni veterani,**

iskreno vam čestitam ob dnevu državnosti. Na ta dan se spominjamo 25. junija 1991, ko je Slovenija s sprejetjem temeljnih osamosvojitvenih dokumentov v slovenski skupščini postala samostojna in neodvisna država.

Našo mlado državo Slovenijo smo morali izbojevati v vojnem spopadu. Vsi vemo, da je bilo takrat za osamosvojitve Slovenije in uresničitve slovenske državnosti treba in vredno tvegati. Vrednote osamosvojitvenega obdobja in osamosvojitvene vojne so tiste, ki so vir moči in upanja za prihodnost. Te vrednote pa so tudi temelj Slovenske vojske.

Ob dnevu državnosti vam izražam priznanje in zahvalo za vse, kar ste storili za Slovenijo med njenim osamosvajanjem, ter tudi za vaša prizadevanja pri ohranjanju narodne zavesti in domoljubja v letih samostojnosti.

Aleš Hojs
minister za obrambo

Vsebina

- 3 Uvodnik
- 4 Nagovor Ladislava Lipiča, predsednika ZVVS
- 6 Iz dejavnosti ZVVS
- 18 Predstavljamo vam: OZVVS Ptuj
- 20 Portret veterana: Branko Kobetič, Bela Krajina
- 23 Prevzem nepremičnin in opreme JLA v Posavju
- 26 Vzpostavljanje lastne vojske in pekrski dogodki
- 29 Iz Obrambne vojne 1990-1991: Dravograd
- 32 Konferenca svetovne veteranske organizacije
- 33 2. mednarodno srečanje SCOW

Na naslovnici:

Zadnje majsko nedeljo je v Mengšu potekal dan odprtih vrat veteranov vojne za Slovenijo, združen s svečano podelitvijo spominskih znakov 55. ObmŠTO Domžale, predsednik Republike dr. Danilo Türk pa je v slavnostnem govoru poudaril pomembnost dogodkov izpred enaindvajsetih let.

Uvodnik

Spoštovane veteranke, spoštovani veterani, dragi bralci!

Pred vami je nova številka VETERANA, glasila, ki ste ga vzeli za svojega in ga radi prebirate. V mesecu aprilu 2012 je bilo izvoljeno novo vodstvo organizacije ZVVS in posledično s tem tudi novo uredništvo vašega glasila. Dovolite nam, da se najprej zahvalimo prejšnjemu uredništvu VETERANA za prizadevno in odgovorno delo. Iskreno smo jim hvaležni, da so glasilo izdajali, ga bogatili in naše člane s prispevki informirali in jim krajšali čas.

Naj vam na kratko predstavim vsebino te številke: na začetku vam predstavljamo povzetek govora generala Ladislava Lipiča ob njegovi izvolitvi na mesto predsednika ZVVS.

Vaših prispevkov o delu in dejavnostih v pokrajinskih in območnih organizacijah ZVVS je toliko, da smo morali temu namenjen prostor zelo povečati.

V novo številko glasila smo uvedli rubriko z naslovom Portret veterana. Tokrat smo opravili intervju z gospodom Brankom Kobetičem. Prosim vas, da nam za naslednje številke predlagate posameznice ali posameznike iz svojih vrst, z veseljem se bomo odzvali in z njimi pogovorili.

Predstavljamo vam Območno organizacijo ZVVS Ptuj in dejavnosti njenih članic in članov.

Polkovnik dr. Tomaž Kladnik nam opisuje proces vzpostavljanja lastne vojske in v tej luči znamenite pekrske dogodke. V sklopu vsebin o vojaški obrambi Slovenije pa predstavljamo še del zapisa iz knjige Vojaška obramba Slovenije 1990–1991 Simone Pörš, ki govori o vojnih dogodkih 1990–1991 v Dravogradu, upokojeni polkovnik Mitja Teropič pa piše o izkušnjah pri predaji nepremičnin na Dolenjskem.

S prispevkom upokojenega brigadirja Marjana Grabnarja smo pogledali, kako delujejo veteranske organizacije na tujem.

Nismo se mogli izogniti prispevkom, ki nas opozarjajo, kako je življenje minljivo. Kar veliko naših članov je od jeseni lanskega leta pa do danes zapustilo naše vrste.

Opravičujem se vsem tistim, ki ste poslali svoje prispevke, pa jih nismo objavili. Veterani ni izšel kar nekaj časa in nabralo se je veliko vsebine. Česar nismo objavili zdaj, bo na vrsti v prihodnjem Veteranu!

Naj bo dovolj, prepustimo vas branju prispevkov, ki so v tej številki. Če nam je v prvi kaj spodletelo, vas prosimo, da nam to spregledate in nas na to opozorite, bomo to v naslednji (upamo na oktobrsko številko) popravili. Vsem, ki ste nam poslali prispevke, se zahvaljujemo in vas še vabimo k pisanju. Svoje prispevke pošiljajte na isti naslov kot do zdaj.

Prijetno branje!

Z veteranskimi pozdravi,

Matjaž Žirovnik, odgovorni urednik

Spoštovane veteranke in veterani, spoštovana bralka in bralec našega glasila VETERAN!

Po izvolitvi na funkcijo predsednika Zveze veteranov vojne za Slovenijo vas želim ob izidu letošnje prve številke našega glasila seznaniti s svojimi pogledi na naše naslednje štiriletno delo in seveda sodelovanje.

Letošnji glavni zbor in volitve najpomembnejših organov ZVVS za naslednje štiriletno obdobje so se dogajali v času, ki ni najbolj prijazen. To še posebej občutijo tisti naši državljani in državljanke, ki so ostali in še ostajajo brez stalnega vira sredstev za preživljanje. Na žalost so med njimi tudi svojci padlih v osamosvojitveni vojni in tudi tisti, ki so z orožjem v roki podpirali našo osamosvojitvev in prav zato sem prepričan, da mora biti naša prva in najpomembnejša naloga skrb za izboljšanje statusa vseh veteranov, še posebej pa skrb za ranjene, vojne invalide, za otroke in svojce padlih v vojni za Slovenijo 1991.

Ob vsem tem želim opozoriti na pojav množičnosti in v njej ločevanja v statusu članov naše organizacije. Treba je biti pozoren, da s preobširno razlago izraza »veteran« ne razvrednotimo vlogo tistih, ki so se z orožjem v roki uprli takratnemu nasprotniku in napadalcu.

Prav tako naj to ne povzroča novih sporov, ki bi slabili položaj in ugled veteranov in same organizacije, in prepričan sem, da skupaj lahko najdemo najboljše rešitve, ki pa prav gotovo niso v omejevanju ali ukinjanju že pridobljenih pravic, ki so bile že do zdaj skromne. Na to opozarjamo poslanke in poslance Državnega zbora v skupnem pismu, ki sva ga podpisala s predsednikom Zveze policijskih veteranskih društev SEVER.

Čeprav je bil na letošnjem glavnem zboru sprejet nov statut, že danes ponovno izpostavljam organizacijski vidik oziroma samo organiziranost naše zveze, o kateri se je treba bolj vsebinsko in temeljito pogovoriti. Imamo številne primere dobrega in učinkovitega delovanja svojih območnih organizacij in naj bodo te primer iskanja ustreznega načina dela. Zato morajo tudi predlagatelji novih društev imeti priložnost pojasniti svoje ideje o novi organiziranosti. Mi pa se moramo zavedati, da je Zveza veteranov močna toliko, kot so močne naše območne organizacije. Treba je temeljito razmisliti in iskati takšno obliko organiziranosti, s katero bomo dosegli še večjo kohezivnost in prepoznavnost, ne pa novih delitev, najmanj pa tistih, ki so povzročene iz političnih in strankarskih razlogov.

In kako naprej? Katera so tista področja, na katerih moramo biti še posebej aktivni? V nadaljevanju bom navedel tista, na katerih lahko in moramo še marsikaj storiti, in sicer:

1. Ohranjanje zgodovinskega spomina

Treba je ohranjati zgodovinski spomin in izročilo dosežkov veteranov, vendar na verodostojen in časten način, ki izhaja iz spoštovanja in dostojanstva tako do veteranov kot civilne družbe.

Ravno pri ohranjanju zgodovinskega spomina želim izreči svoje nestrinjanje z načinom izbiranja članov Odbora za organizacijo državnih proslav, katere član je bil do zdaj tudi

predstavnik ZVVS. Izločen je nekdo, ki lahko kot neposredni udeleženec vojaške oborožene strukture, ki se je imenovala Teritorialna obramba in je z orožjem v roki podpirala osamosvojitvev, s svojim poznavanjem takratnega časa in dogodkov verodostojno pomaga pri iskanju najboljših rešitev, pomembnih za ohranitev čim bolj poštenega zgodovinskega spomina. Takšen odnos do organizacije ni pošten, je nekorekten in kaže na zanikanje prispevka veterank in veteranov vojne za Slovenijo!

2. Prenašanje vrednot in izkušenj veteranov

Aktivno moramo sodelovati pri prenašanju vrednot in izkušenj na mlajše generacije tudi z dopolnjevanjem učnih programov in učbenikov, kar je mogoče le v sodelovanju z našim šolskim sistemom ter na skrajno umirjen in dostojanstven način. Takšen naj bo tudi naš odnos do raznih izključevanj, o katerih sem govoril: pošten, umirjen in dostojanstven!

3. Vezni člen med obrambnim sistemom in civilno družbo

Veteranske organizacije morajo predstavljati pomemben vezni člen med sodobnim obrambnim sistemom, še posebno Slovensko vojsko in civilno družbo. Mnogi vojaški sociologi, polemologi in obramboslovci nenehno opozarjajo, da profesionalizacija oboroženih sil pomeni trganje vezi med vojsko in civilno družbo, kar se neposredno odraža pri celotni javni po-

dobi obrambnega sistema. Aktivno sodelovanje veteranskih organizacij s Slovensko vojsko lahko le-to pomembno izboljša, saj veteranske organizacije predstavljajo pomemben del pri izgradnji vojaške identitete in vojaških tradicij, in obojega v Sloveniji primanjkuje.

4. Veteranske organizacije kot točka druženja v civilnem življenju

Veteranske organizacije predstavljajo točko druženja in sodelovanja veteranov v civilnem življenju, kajti v tradicionalnih demokracijah je normalno spoštovati dosežke vseh veteranov. Menim, da je še veliko tistih, ki so na različne načine sodelovali v pripravah na osamosvojitve in v sami osamosvojitveni vojni, pa se iz različnih razlogov niso včlanili v našo zvezo. Naloga naših, predvsem območnih organizacij in seveda vseh nas je, da te ljudi poiščemo in jih povabimo, naj se nam pridružijo. Izogibajmo se nepotrebnim preprirom in zaslugarstvu, saj povzročajo negodovanje tako znotraj naših organizacij kot tudi v javnosti. To ne pomeni samo izgube ugleda posameznikov, ki so vključeni v takšne razprtije, ampak tudi ugleda celotne Zveze. Tega nam ni treba in čas je za temeljit razmislek in lastne odločitve posameznikov, kako naprej.

5. Negovanje spoštovanja in izražanje pietete

Ko razmišljam o negovanju spoštovanja in izražanju pietete, imam v mislih bolj izraženo ali bolj vidno početi marsikaj, kar nekatere naše veteranske organizacije že počno. Izpostavil bi le eno od teh dejavnosti, in sicer skrb za vojaške spomenike in vojaška pokopališča. S takšnimi dejanji se neposredno gradi pieteta in predvsem spoštovanje do tistih, ki so na oltar domovine dali največ, kar so imeli: lastna življenja.

In kako vse naštetu – in verjetno še kaj – uresničiti?

To bo naloga novega vodstva ZVVS. Kar se je začelo graditi leta 1993, ob ustanovitvi naše stanovske organizacije ZVVS, je treba nadgrajevati. Tisti, ki smo bili izvoljeni v nove organe, moramo nadaljevati to, kar je bilo takrat začeto in kar se je razvijalo vsa ta leta.

Zavedam se, da se v svojem predlogu programa nisem opredelil še do marsikaterih nalog, ki jih naši člani vidijo v še nekoliko bolj izostreni obliki in vsebini. Kot eno izmed teh nalog naj omenim skrb za racionalnost in transparentnost porabe finančnih sredstev. Prav bi bilo, da novoizvoljeno vodstvo dobi vaše zaupanje o ponovnem razmisleku, kako najbolj racionalno razporediti finančna sredstva na posameznih postavkah, ne spreminjajoč višino načrtovanih prihodkov in odhodkov. Zavedam se namreč, da se bo višina zdaj dodeljenih sredstev iz državnega proračuna zaradi uravnoteženja javnih financ še spreminjala in bodo potrebne spremembe tudi pri načrtovanem programu dejavnosti. Ob tem pa bom poskusil zagotoviti, da bo znižanje finančnih sredstev, namenjenih območnim organizacijam, med zadnjimi ukrepi, ki jih bomo morali sprejeti.

Spoštovane veteranke in veterani,

ponosen sem, da sem na čelu veteranske in domoljubne organizacije, katere člani smo z orožjem v roki in pripravljenostjo žrtvovati svoja življenja za domovino sodelovali v procesu osamosvajanja in v vojni za Slovenijo.

Ladislav Lipič

Dan odprtih vrat vojašnic Slovenske vojske

Pred dnevi smo v naši domovini praznovali tri izjemno pomembne praznike: najprej 9. maja dan zmage nad fašizmom in nacizmom, potem 15. maja dan Slovenske vojske in 17. maja dan veteranov. Meni in vsem tistim, ki spoštujemo domovino in našo Slovensko vojsko ter svoje stanovske kolege, ti prazniki zelo veliko pomenijo.

V Slovenski vojski ob tem pomembnem prazniku na široko odprejo svoja vrata in ljudem pokažejo osebno oborožitev vojaka in vojaško tehniko ter opremo. Veliko število obiskovalcev ta dan izkoristi, da se lahko popelje z oklepniki, šestkolesnim valukom in osemkolesnim svarunom, poblize pa se spozna tudi z drugo tehniko, predvsem pa spregovori z vojaki in njihovimi poveljniki.

Največ je obiskovalcev iz veteranskih vrst ter otrok. Za otroke je resnično lepo organizirano in poskrbljeno, saj jim je na voljo skoraj vse, kar jim srce poželi. Tako sva redna vsakoletna gosta v vojašnici Celje tudi midva z mojim vnukom Filipom.

Letos je, kolikor se spominjam, prvič sodelovala tudi policija in skupaj z vojaško policijo so njihovi pripadniki prikazali svoje lepe motorje, ki so bili prava paša za otroško dušo in oči.

Svoje kuharske sposobnosti pa so lahko dokazovali tudi mojstri vojaških kulinaričnih dobrot. Po meni dostopnih informacijah je v kuhanju golaža zmagala ekipa veteranske organizacije Sever za celjsko območje. Iskrene čestitke mojim stanovskim kolegom!

Srečko Križanec

Belokranjski veterani

Belokranjski veterani smo skladno z načrtom dela začeli izvajati naloge takoj na začetku leta. Tudi letos smo se udeležili prvenstva ZVVS v veleslalomu v Cerknem. Na povabilo OZVVS Dolenjska smo drugič tekmovali na njihovem strelskem prvenstvu z zračno puško. V mesecu marcu smo se udeležili več letnih zborov sosednjih in prijateljskih OZVVS, skupščin občinskih organizacij ZB za vrednote NOB ter PVD Sever, s katerimi imamo podpisano tudi listino o sodelovanju. V mesecu marcu smo opravili tudi priprave ter izvedli letni zbor našega članstva, ki je bil tokrat v Semiču. Udeležili smo se tudi volilnega Glavnega zbora ZVVS v Ljubljani. Ob dnevu upora proti okupatorju smo se udeležili proslav na Planini pod Mirno goro ter v Metliki.

Konec aprila smo se ponovno udeležili športnega srečanja na povabilo hrvaških veteranov iz Ozlja. Tradicionalni veteranski pohod iz Metlike na Krašnji vrh smo 5. maja organizirali že petič. Sodelovali smo tudi na konstitutivni seji PO ZVVS za Dolenjsko in Belo krajino in se udeležili še nekaj dogodkov na pokrajinski ravni. Prisotni smo bili tudi na prireditvi za dan ZVVS v Ljubljani in ob vrnitvi obiskali še Vojašnico Novo mesto, kjer so imeli dan odprtih vrat. Tudi za junij imamo že zastavljene aktivnosti, saj se bomo udeležili veteranskih športnih iger, sami pa bomo organizirali VI. tekmovanje v streljanju z vojaško pištolo. Ob dnevu državnosti se bomo udeležili tudi več slovesnosti. Načrt dela za prvo polletje bomo izvedli v celoti, precej aktivnosti pa nas čaka tudi v drugi polovici tega leta.

Slavko Malešič

Raziskovali smo Pivko in njeno okolico

V programu za leto 2012 je Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Litija-Šmartno za mesec maj načrtovalo strokovno ekskurzijo z ogledom muzeja vojaške zgodovine v Pivki ter še drugih in zgodovinskih znamenitosti tega območja.

Na raziskovanje smo se odpravili majsko soboto, bilo nas je 95 in bili prijetno presenečeni nad lepotami, ki jih skriva Pivka in njena okolica.

Prava paša za oči je urejenost in zbirka v muzeju Parka vojaške zgodovine. Ob tem je potrebno poudariti vsebino in način predstavitve, ki smo je bili deležni od strani vodiča.

Pot smo nadaljevali v vas Prem, kjer smo si pod strokovnim vodstvom ogledali grad Prem, obiskali spominsko sobo pesnika Dragotina Ketteja ter si v cerkvi Sv. Helene ogledali znamenite Kraljeve freske.

Sledil je ogled 400 let stare Šobčeve domačije. Tam, na Kalu pri Pivki, kjer že stoletja pojejo kamnoseška kladiva. Kjer v bližini svoje skrivnosti skrbno čuvajo presihajoča jezera in se pokrajina počasi preveša v slikovite Brkine. Prijazen sprejem in predstavitve sta nas popeljala v toplo podobo domače preteklosti.

Pozno popoldne smo obiskali d.d. Pivka perutninarstvo ter ob ogledu filma in predstavitve spoznali sodoben in sistematičen pristop k razvoju in posodabljanju prehranske industrije, ki je znana tudi izven Slovenije. Hkrati pa ustvarja možnost sodelovanja tudi številnim kooperantom, ki si tako zagotavljajo socialno varnost.

Na tem raziskovanju smo ponovno spoznali, kako pestra in bogata je Slovenija.

Karlo Lemut

Minister za obrambo obiskal Štore

Na povabilo župana občine Štore Mirana Jurkoška in veteranov vojne za Slovenijo sta našo občino obiskala minister za obrambo Aleš Hojs ter vodja njegovega kabineta Valentin Hajdinjak. Na veliki slovesnosti ob občinskem prazniku in dnevu Slovenske vojske ter dnevu veteranov smo v Štorah gostili tudi druge visoke goste SV, predsednika veteranov vojne za Slovenij, generala Ladislava Lipiča, sekretarja častniške organizacije Slovenije Janka Ljubiča in druge. Obisk gostov je za občino in veterane izjemno priznanje.

Na izredno lepo urejenem športnem parku na Lipi so naši vojaki, policisti in gasilci PGD Štore predstavili osebno oborožitev vojakov in policistov terasvoja vozila. V popoldanskem času pa je potekal že tradicionalni nogometni turnir osmih ekip.

Želim se zahvaliti kolektivu OŠ in vrtcu Štore ter vsem, ki so tako množično obiskali prireditev. Zanimivo je, da večina teh gostov še ni bila v Štorah. Nad urejenostjo in lepotami naše občine so bili vsi po vrsti izjemno navdušeni in zadovoljni, mi pa ponosni, da smo lahko takšne občutke delili z njimi. Minister je sprejel tudi naše povabilo za obisk Štor v jesenskem času ter izrazil željo, da si ogleda železarno Štore Steel.

*Predsednik veteranov OZVVS
Štore Srečko Križanec*

Obranili domovino

V tem mesecu se spominjamo dogodkov, ki so nas pred enaindvajsetimi leti pripeljali na pot samostojnosti in lastne državnosti. Naslov tega članka simbolizira vrsto dogodkov, ki so se dogajali v mesecu juniju in juliju 1991. Žal hote ali ne hote pozabljamo, da je bilo plebiscitarno odločitev slovenskega naroda živeti v lastni državi treba obraniti tudi z orožjem. Tržič v tej vojni ni bil izvzet, nasprotno, enote takratne TO Tržič so uspešno izvajale bojne aktivnosti proti izvedeni agresiji Jugoslovanske armade. Kar nekaj je zapisanih pričevanj, ki osvetljujejo dogodke osamosvojitvene vojne ter objektivno opisujejo in ohranjajo zgodovinski spomin.

Ob v tem letu izdani publikaciji Osamosvojitve na Gorenjskem 1989–1991, katere avtorja sta pripadnika takratne milice Milan Klemenčič in Damjan Renko, je zaslediti vrsto neobjektivnih pričevanj takratnih neposrednih udeležencev bojnih aktivnosti na območju mejnega prehoda Ljubelj.

Kot poveljujoči enotam teritorialne obrambe Tržič ob spominjanju na aktivnosti, ki jih je izvajala enota TO na Ljubelju in za katere sem bil neposredno odgovoren, moram priznati, da sodelovanje z enoto milice ni bilo najboljšo. Objektivno gledano so bila nasprotja predvsem v ocenah realno možnega oboroženega spopada z enoto JA. Pripadniki enote TO smo bili pripravljani sprejeti oboroženi boj – spopad z enoto JA –, čeprav nam okoliščine v taktičnem pomenu niso bile naklonjene. V primeru, da bi se bili prisiljeni iz spopada umakniti, smo načrtovali umik v smeri planine Prevale. Nismo pa se mogli strinjati

z odločitvijo poveljujočega enote milice, da pripadniki njihove enote izvedejo umik v Avstrijo. Treba pa je priznati, da se z odločitvijo umika v Avstrijo tudi nekateri pripadniki milice niso strinjali in so se bili pripravljani priključiti enoti TO.

S ponosom ob spominjanju na dogodke izpred enaindvajsetih let lahko zatrdim, da so pripadniki enot teritorialne obrambe Tržič v odločilnih dneh osamosvojitvene vojne z dejanji dokazali pripravljenost obraniti samostojnost in to ne samo na prostoru občine, bili smo v najbolj kritičnih dneh prisotni tudi na letališču Brnik in mejnem prehodu Jezerski vrh.

Ob prihajajočem prazniku – dnevu državnosti – želim izraziti zahvalo vsem pripadnikom enot TO Tržič, ki so s pogumom in dejanji prispevali pomemben delež k našemu skupnemu uspehu v procesih osamosvajanja. Ob tej priložnosti želim tudi čestitati pripadnikom protidiverzantske čete, ki je žal šele po enaindvajsetih letih prejela zaslužen priznanje – bojni znak Brnik. Enota je bila v času letalskih napadov JA neposredno vključena v obrambo letališča Brnik.

Anton Stritih

Na Ljubelju 31. junija 1991: na levi stotnik I. stopnje Janez Kavar, namestnik poveljnika operativne skupine enot TO Tržič, na desni stotnik I. stopnje Anton Stritih, poveljnik operativne skupine enot TO Tržič (avtor fotografije: Mirko Kunšič).

V prvih mesecih aktivna OZVVS Ruše

Člani OZVVS Ruše smo dokaj aktivni na različnih področjih delovanja. Januarja letos smo se udeležili pohoda in spominske slovesnosti na poslednjem bojišču Pohorskega bataljona pri Treh žeblih pri Osankarici in smučanja na Golteh, februarja smo hodili po poti spominov in prijateljstva od Radovljice do Vrbe, v aprilu smo bili na pohodu, ki ga organizirajo ormoški veterani, v maju pa na športnem srečanju v Lenartu.

Predstaviti želimo nekatere pomembnejše letošnje dogodke, ki smo jih organizirali in izvedli člani našega združenja.

Letni zbor, ki smo ga organizirali 9. marca v prostorih Centra za mlade Ruše, smo skrbno pripravili. Začeli smo ga s kulturnim programom, v katerem so nastopile flavtistka in recitatorki ter domača pevka skupina Ruševci. Poleg uvodnega programa pa se je ves čas zbora in druženja po njem na platnu prikazovala videopredstavitve naših aktivnosti zadnjega leta.

Predsednik je z veseljem pozdravil predstavnike društev iz domačega kraja, s katerimi že tradicionalno dobro sodelujemo, predstavnike sosednjih veteranskih društev in predstavnike prijateljskih OZVVS, s katerimi se srečujemo na skupnih aktivnostih, ki jih pripravlja posamezno društvo ali naša zveza. Po uradnem delu letnega zбора so nam gostje naklonili veliko prijaznih besed pohval za opravljeno delo.

V soboto, 19. maja, smo bili povabljeni na predstavitev našega združenja v okviru dneva odprtih vrat Kasarne generala Maistra v Mariboru. Povabilo smo sprejeli kot priznanje in možnost promocije svojega združenja, zato smo se nanj odzvali naklonjeno in z veliko mero odgovornosti. V šotoru smo razstavili plakate, ki predstavljajo organizacijo našega združenja, fotografije aktivnosti preteklih let, nekatere od številnih pokalov s športnih tekmovanj, občinska in druga priznanja ter zbornik združenja, ki smo ga izdali ob desetletnici vojne za Slovenijo.

Na zadnjo soboto v mesecu maju naše združenje organizira že tradicionalni pohod, ki poteka izmenjaje v občinah Ruše, Selnica ob Dravi in Lovrenc na Pohorju, saj naše združenje zajema člane teh treh občin. Letošnji pohod je bil že deveti, organizirali so ga člani občinskega odbora Lovrenc na Pohorju na njihovem področju. Tudi letos smo na pohod povabili naša prijateljska združenja veteranov, s katerimi se na raznih pohodih srečujemo ali se njihovih pohodov udeležujemo tudi mi. Odzvali so se veterani iz Kočevja, Ribnice, Laškega, Lenarta, Dravograda in Maribora in z nami hodili po pohorskih poteh.

Tako so naše misli že usmerjene v prihodnost, k novim nalogam in doživetjem. To leto načrtujemo še pohode pri prijateljskih OZVVS v Lenartu, Kočevju, Ribnici in Domžalah ter tradicionalni pohod na Triglav, na katerem naši predstavniki nikoli ne manjkajo. Zvesti, pogosto tudi uspešni, smo kot tekmovalci na veteranskih športnih igrah, ribiških in orientacijskih tekmovanjih, ruški rancariji na Dravi in še kje. Veselimo se že letošnjega dvodnevne strokovno-poučnega izleta in zagotovo bo prijetno tudi naše jesensko družabno srečanje s plesom.

O načrtovanih dogodkih bomo morda lahko v Veteranu ponovno poročali ob koncu leta.

Dragica Jurše

Medalja ponosa in spomina

V jubilejnem letu 2011, ko smo obeleževali 20. obletnico svobodne, samostojne in demokratične države Republike Slovenije in 20. obletnico vojne za samostojno Slovenijo, je naše območno združenje že z letnim načrtom dela načrtovalo pripravo, razvoj, izdelavo in podelitev spominske medalje.

OZVVS »VETERAN« Nova Gorica je za osnovo svoje medalje uporabilo znak območnega združenja. Znak je vgrajen na podlago ovalne oblike, ki ga tvori venček lipovih listov, ki v zgornjem delu prehaja v simboliziran Triglav. V ozadju znaka se iz spodnjega oglišča širijo žarki, a nad znakom združenja se nahaja številka dvajset. Spominska medalja na zadnji strani ima sponko za pripenjanje. Vsaka medalja je oštevilčena. Podelitev medalj je izvedena na podlagi poimenskega seznama, zato obstaja natančna evidenca podeljenih medalj po imenu in številki. Z medaljo je vsak prejemnik prejel tudi ustrezno listino. Spominske medalje so podeljene vsem aktivnim članicam in članom OZVVS »VETERAN« Nova Gorica. Spominska medalja se nosi na levem naprsnem žepu suknjiča oziroma srajce.

Tako kot smo ponosni na dejanja pred dvajsetimi leti, smo danes ponosni na svoja dejanja in svojo spominsko medaljo.

Bremec Dušan

V podmornici na 500 m nmv

Veterani vojne za Slovenijo OZVVS Domžale smo obiskali Park vojaške zgodovine v Pivki.

Ogledali smo si opremo in oborožitev, ki je razstavljena v prostorih nekdanje vojašnice. Muzeju in občini Pivka je uspelo dopolniti zbirko oklepne in artilerijske oborožitve, predvsem iz obdobja prve svetovne vojne, pa vse do druge in še kasneje do odhoda Jugoslovanske armade iz naših krajev.

Nas je najbolj zanimala podmornica P-913, ki je nastala v osemdesetih letih kot plod takratne jugoslovanske vojaške industrije. Velik delež so prispevala slovenska podjetja (železarni Ravne in Jesenice, tovarna akumulatorjev iz Mežice, Iskra, Color ...). Jugoslavija je bila med devetimi državami na svetu, ki so izdelovale podmornice.

Saj bi se slikali znotraj, a kaj, ko je v njej prostora le za peščico.

Nam je pri ogledu prišlo kar prav, da je vse skupaj potekalo na pozitivni nadmorski višini, kajti v nasprotnem primeru dvomimo, da bi se vsi podali v notranjost.

Po kosilu na eni izmed bližnjih turističnih kmetij smo si ogledali še slikovit grad Prem, ki je zelo lepo obnovljen in zares vreden ogleda. V sami vasi Prem pa smo se z obiskom njegove rojstne hiše poklonili spominu na pesnika slovenske moderne Dragotinu Ketteju.

Martina Krpana z Vrha pri Sveti Trojici tokrat nismo srečali, saj bi ga tudi težko, kajti tudi sol dandanes nima več prave cene.

J. Gregorič

Po proslavi še izlet

V soboto 19. maja smo se člani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Slovenske Konjice pod vodstvom predsednika Ivana Pavliča odpravili v vojašnico Franc Rozman Stane v Ljubljano. Tam so skupaj s Slovensko vojsko in veterani iz vse Slovenije obeležili dan veterana. Po mimohodu praporščakov in slovesnih govorih so se veterani in vojaki družili ob dobri vojaški hrani. Ob vrnitvi domov pa nas je, konjiške veterane, predsednik Pavlič razveselil z novico, da gremo še na izlet. Odpravili smo se na izvir Kamniške Bistrice in ena izmed članic se je ohladila v mrzli vodi, ogrela pa se je z odlično domačo kapljico praporščaka Frančeka. Poskusili so jo tudi tisti, ki niso »padli« v vodo. Pot smo nadaljevali preko prelaza Črnivec do Gornjega Grada in po ogledu kraja naprej v Mozirje. Tudi tam je bilo precej za videti in čeprav se veterani vojne za Slovenijo bolje razumejo z orožjem, so jih zanimale tudi rožice. Teh pa je v Mozirju povsod dovolj. Čudovit dan, poln dogodivščin, se je končal v večernih urah.

J. Gumzej

Konjiški veterani pri izviru Kamniške Bistrice.

www.obramba.com
www.naprostem.com

Letni zbor veteranov OZVVS Trebnje

V soboto, 17. 03. 2012 se je več kot 130 trebanjskih veteranov zbralo na rednem letnem Zboru OZVVS Trebnje. V pozdravnih govorih so prisotne nagovorili župani Občin Trebnje, Šentrupert, Mokronog – Trebelno, podžupanja Občine Mirna ter poveljnik Vojašnice Novo mesto, podpolkovnik Marjan Povšič. Na naše povabilo so se odzvale tudi delegacije veteranov OZVVS Dolenjska, OZVVS Bela krajina, PVD »Sever« Dolenjske in Bele krajine in ZB za vrednote NOB Trebnje.

Po krajšem kulturnem programu smo veterani predstavili aktivnosti in delo v letu 2011 in ga glede na številčnost in obsežnost dogodkov ocenili kot zelo uspešno, saj je bilo realiziranih kar nekaj zahtevnih nalog: izgradnja novega parkirišča pri spominskem obeležju na Medvedjeku v izmeri 600 m² ter spomska slovesnost ob 20. obletnici samostojnosti Slovenije s postavitvijo vojaškega oklepnega vozila in podelitvijo spominskih bojnih znakov »Medvedjek«, izlet članov v mesto heroj Vukovar, 1. pohod veteranov OZVVS Trebnje »Po sledih vojnih dogodkov 1941–1991« Puščava pri Mokronogu - Trebelno in podelitev spominskih bojnih znakov »Poganci«.

Veterani so z veliko večino tudi potrdili načrt dela in finančni načrt za leto 2012.

OZVVS Trebnje je bilo v letu 2011 za večletno uspešno delo in aktivnost v lokalni skupnosti prejemnik najvišjega občinskega priznanja – plakete Občine Trebnje.

Člani OZVVS Trebnje se zavedamo, da izvedba dogodkov ne bi bila možna brez izdatne pomoči občin, organizacij in posameznikov, zato smo se jim na koncu zbora zahvalili s podelitvijo priznanj in plaket. Priznanja OZVVS Trebnje so prejeli Kotar Marko, Feliks Ahlin, Geohit Trebnje, Marija Starc in Občina Šentrupert, prejemniki bronastih plaket ZVVS pa so bili Anton Anžlovar, Jože Zupančič, Anton Marolt in Stanislav Prosen. Za izjemno sodelovanje so bile podeljene spomske plakete ZVVS Občini Mokronog -Trebelno, Vojaškemu muzeju SV in 14. inž. bataljonu SV, za večletno finančno in materialno pomoč srebrni znak ZVVS podjetju Dana d.d., Mirna, zlati znak ZVVS pa Občini Trebnje. Podeljene so bile tudi članske izkaznice novim članom.

Zbor se je zaključil s prijetnim veteranskim druženjem in podoživetimi spomini na osamosvojitveno vojno.

OZVVS Trebnje, Miro Resnik

Obvestilo/vabilo

3. LOJZOV POHOD KUM-TRIGLAV

V nedeljo, 1. julija, dopoldan, bo krenila dobra desetera veteranov na pot. Vabimo vas, da se nam pridružite pri odhodu, morda tudi na delu poti.

Predavanje o Afganistanu

Častniška in veteranska organizacija občine Štore, ki jo trenutno vodim, je organizirala v Izobraževalnem centru Štore na Teharjah zanimivo in poučno predavanje o sodelovanju Slovenske vojske v Afganistanu.

Pripadnika Slovenske vojske, brigadir Vojteh Mihevc in podpolkovnik Marjan Sirk, ki sta vodila 14. kontingent SV v Afganistanu, sta nam v dobrih dveh urah predstavila delo in življenje ter namen sodelovanja naših vojakov v tej nemirni državi. Najprej smo si ogledali krajši film, da smo se nekako vživeli v okolje, v katerem so opravljali vojaško misijo. V nadaljevanju pa je sledilo predavanje, v katerem smo podrobno spoznali poslanstvo, ki so ga odlično opravili. Življenje in delo v takšni misiji ni preprosto, o tem smo se lahko sami prepričali.

Po končanem predavanju smo si skupaj ogledali še Železarski muzej in razstavo »starih fotografij delavcev Železarne Štore«.

Srečko Križanec

Pohvala OZVVS Gornja Radgona

Po obredu simbolnega veteranskega dejanja miru, svobode, neuklonljivosti, zmage, ponosa in opomina predsednika Pokrajinskega združenja veteranov vojne za Slovenijo Pomurje Nikolaja Brusa in praporščaka Antona Pintariča je predsednik OZVVS Gornja Radgona Jožef Makovec na zboru članov na Jamni, ki se ga je udeležilo kar 151 članov, v poročilu dejal, da je bilo minulo leto jubilejno leto, saj je zaznamovalo 20 let od vojne za samostojno Slovenijo, zato je bil program zelo pester.

Združenje je sodelovalo pri postavitvi razstave o dogodkih iz leta 1991, ki sta si jo ob 10. jubilejnem pohodu ob meji ogledala tudi nekdanja ministrica za obrambo ter domačin,

generalmajor Alojz Šteiner, prejšnji načelnik generalštaba Slovenske vojske.

Radgonski veterani so se udeležili tudi proslave pri tetraedru v Gederovcih, svečane otvoritve nove policijske postaje Gornja Radgona, slovesnosti ob odhodu zadnjega vojaka JLA iz Slovenije v Kopru ...

Zelo dobro lahko tudi ocenimo sodelovanje s sosednjimi OZVVS. Pri delu nismo pozabili na svoje člane, ki so v hudih finančnih težavah. Pomagali smo jim pridobiti enkratno denarno pomoč, tistim, ki izpolnjujejo pogoje, pa zagotoviti veteranski dodatek. Javnost smo sprotno seznanjali o svojih aktivnostih v lokalnem glasilu Preprih, časopisu Vestnik in veteranskem glasilu Veteran ter tako dosegli tudi večjo prepoznavnost naše organizacije.

Letos bomo še večji poudarek namenili zbiranju in urejanju arhivskega gradiva, skrb bo namenjena socialni pomoči nekaterim članom in pomoči pri reševanju statusa vojnega veterana.

Predsedujoči Andrej Rugole je nato prisotne seznanil s stališči Predsedstva OO ZVVS Gornja Radgona o filmu RADGONA 1991, s podnaslovom Osamosvojitvena vojna v Pomurju, ki ga je posnel Zavod Sončnica: »Vse pripombe se nanašajo izključno na način obravnave medvojnih dogodkov v Gornji Radgoni. V ničemer ne oporekamo prikazu delovanja in prispevka takratne milice. Izražamo zadovoljstvo, da je za to obrambno in varnostno strukturo javnosti posredovano tako izčrpno pričevanje o tistih prelomnih trenutkih, vendar je predstavitev delovanja in deleža teritorialne obrambe ter civilnih struktur v radgonskih dogodkih v primerjavi z obsežnim prikazom milice izjemno skromna, nepopolna in zavajajoča. To pri nepoučenem gledalcu ustvarja popolnoma napačno sliko o razmerju vključenih sil in sredstev ter obsegu in učinkovitosti izvedenih aktivnosti. Glede na navedeno filmu odrekamo vsakršno zgodovinsko ali sporočilno vrednost za področja delovanja teritorialne obrambe in civilnih enot ter organov ...« S stališči so se strinjali tudi predsedniki in sekretarji OZVVS Alojz Filipič in Marko Milič – Ljutomer, Bojan Rožman – Lendava, Darko Škerget – Lenart, Valter Baldaš – Murska Sobota, Štefan Žalodec – predsednik OZ SČ Gornja Radgona.

Predsednik združenja Pomurskih veteranov Nikolaj Brus je ob zaključku prisotne seznanil, da bo v spomin na ubitega Alojza Gaubeta v Radencih, ko je takratna JLA leta 1991 napadla prebivalstvo in obstreljevala stanovanjske hiše, ob spominskem obeležju postavljena spominska plošča.

Dani Mauko, član predsedstva

6. pohod veteranov po ribniški dolini

Veterani Območnega združenja vojne za Slovenijo Ribnica smo jeseni izvedli 6. veteranski pohod, to pot po zahodnem delu ribniške doline, po območju občine Ribnica in občine Sodražica. Povabili smo naše znance – veterane in tudi domačine. Prišli so veterani iz OZVVS Kočevja, Grosuplje, Domžal, Ruš in Sežane. V parku kulturnikov v ribniškem gradu se je zbralo 52 pohodnikov.

Sekretar OZVVS Ribnica je v nekaj stavkih opisal pomen parka kulturnikov, v katerem so dobili svoja obeležja vsi zaslužni možje, rojeni v ribniški dolini (skupaj 67), ki so v več stoletjih neizprosno branili duhovno in materialno podobo, imenovano Slovenec, in največ prispevali za splošen gospodarski, kulturni in umetniški razvoj naše družbe. Imena teh zaslužnih mož, pesnikov in pisateljev, likovnih in glasbenih umetnikov, zgodovinarjev in politikov, znanstvenikov, organizatorjev, narodnih buditeljev in mecenov so izpisana na 17 različnih kamnitih obeležjih v ribniškem gradu.

Nagovor pohodnikom pred pohodom v parku kulturnikov. Foto: Dušan Nosan

Pohodniki so se ustavili pri izdelovalcu suhe robe, posodarju Francu Jakliču v Sajevcu, kjer jih je domačin pričakal in jih povabil v svojo delavnico, kjer jim je prikazal delovne postopke za izdelavo škafcev, golid, viter in še kaj. Karavana pohodnikov je krenila naprej proti vasi Kot in naprej v Ravnih Dol, kjer jih je pričakal lastnik Muzeja Maticove etno hiše Ivan Šega in jih povabil na ogled muzeja. Pri Novi Štifti so se pohodniki malo odpočili na klopih in okrepčali, pozdravil pa jih je brat frančiškan Marijan in jih povabil v cerkev, kjer jih je pozdravil tudi podžupan občine Sodražica Andrej Pogorelec.

S prijetnimi občutki so se pohodniki poslovili z željo, da se ponovno srečajo na podobnem pohodu po ribniški dolini.

Borut Kozina

Z novimi cilji v letošnje leto

V petek 2. marca se je v gostišču Ulipi zbralo okoli sedemdeset članov Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Slovenske Konjice in njihovih gostov na rednem letnem zboru. Med ostalim delom so podelili tudi nekaj plaket, zahval in spominski tetraeder.

Zbrane člane in goste, med katerimi so bili generalni sekretar ZVVS Mitja Jankovič, predsednik PO ZVVS Zahodna

Štajerska Zdenko Terpin, podžupana občin Slovenske Konjice in Vitanje Bojan Podkrajšek ter Milan Hrovat, predsednik OZ ZB NOV Slovenske Konjice Marijan Stramšak in predstavnik policijsko veteranskega društva SEVER za celjsko območje – Odbor Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče Zdenko Jakič, je nagovoril predsednik konjiških veteranov Ivan Pavlič.

Podelili plakete in zahvale

Za uspešno delo v minulih letih so na rednem letnem zboru podelili plakete, zahvale in spominski tetraeder. Srebrno plaketo ZVVS je tokrat prejela Marta Plajh, ki je že tretje mandatno obdobje sekretarka OZVVS Slovenske Konjice. Na tej dolžnosti aktivno in prizadevno sodeluje pri realizaciji načrtov dela in pri reševanju vseh tehničnih in logističnih problemov ter koordinacije. Danijel Oplotnik je prejel srebrno plaketo ZVVS, ker aktivno sodeluje pri realizaciji letnih načrtov, še posebej pa se odlikuje pri kreiranju in vodenju javnih prirediteljev v organizaciji OZVVS Slovenske Konjice.

Za dolgoletno delo v združenju sta bronasti plaketi ZVVS prejela Branko Zagomilšek in Zdravko Ivačič. Predsednik Pavlič je v znak dobrega sodelovanja podelil zahvalni listini OZVVS Slovenske Konjice Policijskemu veteranskemu društvu SEVER za celjsko območje – Odbor Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče ter Združenju borcev za vrednote NOB Slovenske Konjice. Velimirju Cugmasu pa je bil vročen spominski tetraeder, za njegovo pomoč pri urejanju pogodbenih razmerij med združenjem in Ministrstvom za javno upravo RS glede najema društvenih prostorov.

Jože Gumzej

Prejemniki in podeljevalca plaket, zahval in tetraedra.

Vodstvo Zveze vojnih veteranov Slovenije v Radencih

Na pobudo PO VVS za Pomurje s predsednikom Nikolajem Brusom na čelu je v hotelu Radin v Radencih potekala 1. seja predsedstva ZVVS Slovenije, v katero je vključenih 55 območnih organizacij, ki svoje delo koordinirajo v trinajstih pokrajinskih odborih. Udeležence, novega predsednika generalmajorja Ladislava Lipiča iz Murske Sobotice, prejemnika številnih vojaških odličij, nekdanjega veleposlanika RS v Republiki Madžarski, sedaj svetovalca predsednika RS dr. Danila Türka za obrambne zadeve, je pozdravil radenski podžupan Janez

Konrad, ki je predstavil občino. Pohvalil je pobudo aktivnega člana in funkcionarja občine Nika Brusa in izpostavil njegovo vedno profesionalno in pozitivno naravnost in povezovanje tudi z drugimi veteranskimi združenji, kar velja tudi za celotno vodstvo pomurskega dela VVS.

Podžupan je generalu Ladislavu Lipiču podaril knjigi, ki sta jih napisali nekdanji učiteljici kapelske OŠ, poezije Ljudmile Nataše Poljanec in kuharsko knjigo Marije Fras, generalmajor pa se je gostitelju oddolžil z zastavico ZVVS.

Niko Brus je orisal delo in sestavo PO OZVV za Pomurje (ustanovljena 14. januarja 1993, prvi predsednik je bil Ljubo Dražnik), ki jo sestavljajo delegati iz občin Lendava, Ljutomer, Murska Sobota in Gornja Radgona in šteje skupaj 1819 veteranov. V pokrajini ob Muri je bilo v jubilejnim letu ob 20. obletnici osamosvojitvene vojne več kot 40 prireditev, vezanih na leto 1991. V vlogi predsednika se je skupaj s praporščakom udeležil kar 26 spominskih dogodkov, največji je bil spominski pohod ob meji. Predsednik Brus je vse informiral še o majskih akcijah veteranov: usposabljanje praporščakov v vojašnici Murska Sobota in krvodajalsko akcijo veteranov v bolnišnici Rakičan.

Na prvi seji so razrešili glavnega urednika glasila Veteran dr. Marjana Toša, ki ga je nasledil brigadir Marjan Grabnar.

Besedilo in foto: Dani Mauko

Odkritje spominskega obeležja v Sodražici

Na občinski praznik Občine Sodražica konec oktobra lani smo veterani OZVVS Ribnica in PVD Sever skupaj s predstavniki občine Sodražica v parku sredi Sodražice odkrili spomenik v spomin na čas osamosvajanja 1990–1991 in 20. obletnico osamosvojitve Slovenije. Prišli so župani sosednjih občin in druge pomembne osebnosti, med njimi tudi dr. France Bučar, ki je bil na svečanosti slavnostni govornik.

V programu svečanosti so sodelovali učenci in strokovne delavke OŠ dr. Ivan Prijatelj Sodražica z mladinskim pevskim zborom, vzgojiteljsko-učiteljskim zborom in upokojenški pevski zbor ter pihalni orkester Glasbene šole Ribnica. Domača moderatorka Nina je povabila predsednika OZVVS

Ribnica Petra Levstka, ki je v nagovoru omenil, da se odkritje obeležja postavlja v spomin na dogodke pred 21 leti, ki so bili pomembni za ta kraj. V drugi polovici leta 1990 se je v Sodražico tajno pripeljalo 3 tone orožja in streliva za oborožitev 110 pripadnikov Manevske strukture narodne zaščite. To orožje in strelivo so dalj časa tajno varovali v nekdanjem zaklonišču stavbe Inles Sodražica.

Prisotni so nato prisluhnili govoru slavnostnega govornika, staroste novejšje slovenske politike dr. Franceta Bučarja, sledilo je odkritje spomenika v spomin znanecem na delovanje pripadnikov MSNZ v letu 1990, pripadnikov Teritorialne obrambe 1990–1991 in sodelovanje vaščanov v vojni za samostojno Slovenijo. Blizu spomenika je še 7 m visok drog za slovensko zastavo. Spomenik so skupno odkrili župan Občine Sodražica Blaž Milavec, dr. France Bučar in predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Peter Levstek, odkritju pa je sledil blagoslov spomenika, ki ga je opravil domači – sodraški – župnik.

Veterani OZVVS Ribnica pa so se udeležili še občinske slovesnosti, kjer so bila podeljena tudi občinska priznanja. Med podeljenimi priznanji je župan Blaž Milavec zlato priznanje Občine Sodražica za leto 2011 podelil Območnemu združenju veteranov vojne za Slovenijo Ribnica, in Policijskemu veteranskemu društvu Sever Ljubljana okolica.

Borut Kozina

Foto: Dušan Nosan

Letni zbor ajdovskih in vipavskih veteranov

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Ajdovščina – Vipava šteje skoraj petsto članov. Vsako leto se dobimo na zboru, ki ni pomemben le zaradi sprejema in obravnave načrtov, poročil in pomembnih sklepov, ampak je tudi osrednji dogodek za srečanje in izmenjavo mnenj. Prostor za izvedbo zbora nam vsa leta delovanja nudi vojašnica Srečko Kosovel v Vipavi. Na zboru običajno po uvodnih pozdravih obdelamo najprej poročila, nato sledi razgrnitev načrtov za prihodnje obdobje, pa podelitev priznanj najzaslužnejšim članom ter podelitev izkaznic novim članom. Debate na zboru

so vsako leto konstruktivne in zgodi se, da se člani ne strinjajo z vsemi predlogi, ki jih pripravi predsedstvo, tako da je treba tudi te nove predloge uskladiti. Zbor je vsekakor priložnost, da si člani med seboj izmenjamo najrazličnejša mnenja, saj se mogoče nekateri nismo videli celo leto. Na letošnjem zboru smo izredno kritično ocenili odnos države do veteranov vojne za Slovenijo.

Razprave pa niso potekale samo o odnosu, ampak tudi o ukrepih, ki bodo negativno vplivali na delovanje združenja veteranov. Marsikdo se je celo vprašal: Smo ali nismo sodelovali v vojni leta 1991, smo ali nismo sodelovali na pravi strani?

Po podanih poročilih smo obravnavali letni načrt dela za 2012. Vse naloge in aktivnosti smo v našem združenju združili v naslednje skupine: Pomoč članom pri uveljavljanju veteranskih pravic, Organizacijska krepitev društva, Šport, rekreacija in druženje, Informiranje članov in javnosti in pa Sodelovanje s sorodnimi organizacijami. Največ nalog smo si zastavili predvsem v skupini Šport, rekreacija in druženje, kajti te aktivnosti krepijo pripadnost društvu in zblížujejo člane med seboj. Poleg sodelovanja na aktivnostih drugih društev smo zastavili še nekaj lastnih aktivnosti, kot so: kolesarski maraton po poteh obeležij vojne za Slovenijo 1991, spominska slovesnost ob obeležju v Vrhpolju, pohod z Nanosa na Triglav, izvedba strokovne ekskurzije, organizacija srečanja članov predsedstev območnih združenj severne Primorske, obhod obeležij ob dnevu spomina na pokojne in organizacija tradicionalnega srečanja vseh veteranov vojne za Slovenijo na Predmeji. Veseli nas, da se na vseh teh aktivnostih število udeležencev povečuje.

Na zboru smo se veliko ukvarjali tudi s problematiko pomoči posameznikom za pridobitev statusa veterana in to takim, ki si ga upravičeno zaslužijo. Splošna ocena je bila tudi, da je premalo narejeno za promocijo nas veteranov, tako na državni kot na lokalni ravni. Kritični smo bili tudi do tega, da šolarje premalo seznanjajo z zgodovino in dogodki v letu 1991 in je pogosto odvisno od samoiniciativnosti učiteljev, ki le včasih koga od veteranov povabijo na predstavitev. Sklenili smo tudi, da moramo veliko več narediti za lastno promocijo.

Zapisal: J. Člekovič

Zgornjesavinjski veterani

Člani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Zgornjesavinjsko-Zadrebke doline (OZVVS ZSZD) smo letošnji občni zbor izvedli konec marca na Ljubnem ob Savinji. Poleg članov so se ga udeležili še župan občine Ljubno Franjo Naraločnik, poslanka državnega zbora Janja Napast, generalni sekretar ZVVS Mitja Jankovič, predsednik veteranskega društva Sever za celjsko območje – odbora Mozirje Slavko Šmigoc in podpredsednik območnega združenja borcev za vrednote NOB. Člani OZVVS ZSZD smo v preteklem letu z različnimi dogodki dostojno obeležili 20-letnico vojne za Slovenijo. 28. maja smo v Mozirju skupaj s člani društva Sever organizirali 2. veteranski dan, kjer je bil slavnostni govornik generalni direktor policije Janko Goršek. Pred stavbo mozirske policije smo posadili spominsko lipo. Drugi pomemben dogodek je bila proslava ob dnevu državnosti v Logarski dolini pri nekdanji karavli JLA, kjer smo ob tej priložnosti prav tako posadili spominsko lipo in na objekt namestili spominsko tablo.

Poleg tega smo v preteklem letu podelili prva priznanja združenja zaslužnim članom, pomerili smo se na strelskem tekmovanju v Gornjem Gradu in se odpravili na ekskurzijo na Dolenjsko. Pomembno je tudi povečanje števila članstva in nova spletna stran združenja, pridobitev preteklega leta, ki je pomembna za obveščanje članov o tekočem dogajanju.

Delovanje OZVVS ZSZD je pohvalil tudi Mitja Jankovič in ob tem izrazil prepričanje, da država nima dovolj posluha za zasluge veteranov. Slavko Šmigoc je pohvalil sodelovanje obeh veteranskih organizacij, Janja Napast pa je menila, da je tudi zdaj čas, ko moramo ljudje stopiti skupaj, kot v času vojne.

Predsednik OZVVS ZSZD Franci Kotnik je v nadaljevanju predstavil načrt dela za leto 2012, katerega realizacija bo odvisna od višine sredstev, ki jih bo združenje prejelo od zveze in lokalnih skupnosti. Najpomembnejša prireditev bo 25. junija, ko bodo na lokaciji nekdanjega tabora TO na Lazah pri Kokarjah v sodelovanju z območnim policijskim veteranskim društvom Sever pripravili tradicionalno proslavo ob dnevu državnosti in srečanje veteranov.

Franci Kotnik

Izlet v Beograd

Veterani in veteranka OZ ZVVS Zasavje, nad 60 nas je bilo, smo se 11. maja 2012 z avtobusom odpeljali proti Bregani in prek Hrvaške v Srbijo. V Beograd smo prispeli v jutranjih urah. Že med vožnjo v središče mesta smo si ogledali Novi Beograd z znamenitosti, kot so center Sava, kongresno in hotelsko središče, poslovni stavbi Zahodna vrata Beograda, stanovanjski del »starega« Novega Beograda in novonastajajoča naselja proti Adi, mostove čez Savo z znamenitim največjim visečim mostom z enim nosilnim stebrom na Adi Ciganliji (arhitektonska zasnova je delo mariborskega podjetja Ponting).

V središču mesta smo poiskali Veleposlaništvo Republike Slovenije na Dositejevi 41 med Dorćolom, Starim Gradom in Dunavsko cesto. Sprejela sta nas obrambni ataše polkovnik Anton Tunja in policijski ataše Bojan Lunežnik. Sledil je skupen ogled Kalemegdana, kajti prav tam so se bile zgodovinske bitke, danes

pa je to velik park s skulpturami, z vojnim muzejem in gostinskimi lokali ter prostori za prireditve. Ogleдали smo si vojni muzej, ki prikazuje srbske vstaje izpod Turkov, ilustrira balkanske vojne, prvo svetovno vojno in pogoje za nastanek Kraljevine Jugoslavije, njen razpad v drugi svetovni vojni, pomembne bitke v tej vojni in nastanek SFRJ, seveda vse skozi vojaška očala.

Udeleženci izleta pred muzejem.

Naslednje jutro smo po zajtrku odšli proti Surčinu v tamkajšnji letalski muzej z zanimivimi razstavnimi predmeti, nekateri med njimi so seveda tudi slovenski.

Besedilo in foto MM

Pokrajinski odbor ZVVS Ljubljana okolica

Ustanovni zbor PO ZVVS Ljubljana okolica je bil v Grosupljem 10. 12. 1993 še kot pokrajinska MSNZ, ki je bila osnova za nastajanje sedanjega PO ZVVS sedanje oblike.

Na ustanovitvenem zboru je bil potrjen odbor:

- predsednik PO ZVVS Elo Rijavec kot načelnik MSNZ Ljubljana okolica, podpredsednik PO ZVVS Boris Mikuš kot pomočnik načelnika MSNZ Ljubljana okolica, član predsedstva Bojan Končan kot pomočnik načelnika MSNZ Ljubljana okolica.

Predsedstvo je v takšni sestavi uspešno delovalo do leta 1998, ko se je predsedstvo zamenjalo in so bili izvoljeni:

- predsednik PO ZVVS Bojan Končan, podpredsednik PO ZVVS Boris Mikuš, sekretar PO ZVVS Jože Molk.

Omenjeno predsedstvo je uspešno delovalo in povezovalo nastale OO ZVVS (občinski odbori ZVVS) do leta 2006. Nad tem predsedovanjem so se občinski odbori preimenovali v območne odbore ZVVS. Nastala je Zveza veteranov vojne za Slovenijo. V letu 2006 se je po dveh uspešnih mandatih predsedstvo ponovno zamenjalo v sestavi:

- predsednik PO ZVVS Darko Čop, podpredsednik PO ZVVS Janez Kušar, sekretar PO ZVVS Anton Vovko.

V obdobju do leta 2006 je PO ZVVS Ljubljana okolica imel 9 OO ZVVS, v letu 2007 pa se je osamosvojilo OZVVS Dragomer (od OZVVS Vrhnika – Borovnica). Tako je zdaj znotraj PO ZVVS Ljubljana okolica 10 OZVVS in je največje v Sloveniji. Včlanjeno je 3637 članov, ki delujejo dobro in plodno v skladu s Statutom ZVVS in OZVVS, ter širijo ideje veteranstva v krajih, kjer člani živijo oziroma delujejo.

Nekatere OZVVS so bolj aktivne v športu, druge v pisanju knjig in člankov o osamosvojitveni vojni, vse OZVVS pa v svojih krajih obeležujejo dogodke iz osamosvojitvene vojne s postavitvijo spomenikov, spominskih plošč, razstav, proslav ob obletnicah, pohodih v spomin na minule dogodke in podobno.

Najbolj opazne naloge so sodelovanje z OZVVS in pokrajino, vsakoletni pohod na Goteniški Snežnik v počastitev postroja 1. brg SV, veteranski piknik v Stični, ki ga v celoti organizirajo prizadevni člani OZVVS Grosuplje, ter turnir v počastitev umrlemu predsedniku OZVVS Litija – Šmartno in medvojnemu poveljniku Rihardu Urbancu. Turnir se izvaja v Litiji, na njem sodelujejo veterani športniki v košarki (trojke), malem nogometu in strelstvu z zračno puško.

OZVVS Kočevje: Prvi začetki ustanavljanja veteranstva segajo v leto 1993, v združenje je včlanjenih 700 članov, ima postavljene tri spomenike in 13 plošč za obeležitev različnih dogodkov iz osamosvojitvene vojne. Načrtujejo postavitve še 33 spominskih plošč 1. br. SV in njihova tajna skladišča. So prireditelji vsakoletnega pohoda na Goteniški Snežnik, uspešni so pri pisanju in objavljanju spominov iz osamosvojitvene vojne.

OZVVS Domžale: Ustanovljeno je bilo v letu 1993, združuje 550 članov, imajo postavljenih 5 spomenikov in 16 spominskih plošč. Redno se udeležujejo športnih iger in vedno organizirajo svoj spominski pohod.

OZVVS Vrhnika – Borovnica: Ustanovljeno je bilo leta 1998, imajo 400 članov, postavili so 3 spomenike in 6 spominskih plošč. Najuspešnejši so v pisanju knjig, spominov in podobnega na temo osamosvojitvene vojne.

OZVVS Logatec: Ustanovljeno je bilo leta 1996 in imajo 367 članov. Do zdaj so postavili dve spominski plošči. Člani OZVVS Logatec so vložili veliko dela in truda za nastajanje in obnavljanje vojašnice, v kateri je nastal veteranski center Logatec.

OZVVS Grosuplje: Ustanovljeno v letu 1993, ima včlanjenih 245 članov, postavili so 3 spomenike in 2 spominski plošči. Veliko dela namenijo športu, še posebej so aktivni v pohodništvu. S svojimi medaljami so odlikovali vse udeležence osamosvojitvene vojne in enot Grosuplja, kar je posnemanja vredno dejanje. Letos bodo spet domačini veteranskemu pikniku PO ZVVS Ljubljana okolica v Stični.

OZVVS Litija – Šmartno: Ustanovljeno v letu 1992, ima včlanjenih 400 članov. Postavili so en spomenik in 6 spomin-

skih plošč. So gostitelji že uveljavljenega vsakoletnega turnirja »Memorial Riharda Urbanca« v Litiji.

OZVVS Ribnica: Ustanovljeno leta 1996, ima včlanjenih 457 članov, postavili so en spomenik in 3 spominske plošče. Redno se udeležujejo vseh prireditev znotraj PO ZVVS in tudi znotraj ZVVS.

OZVVS Kamnik: Ustanovljeno leta 1998, ima včlanjenih 338 članov, postavili so dva spomenika in 3 spominske plošče. So gostitelji strelskega turnirja z malokalibrsko puško. Zelo so opazni v okolju, v katerem delujejo.

OZVVS Moravče: Ustanovljeno leta 199, imajo 74 članov, postavili so en spomenik in eno spominsko ploščo. To je najmanjše združenje, vendar so v njihovi občini zelo opazni in aktivni.

OZVVS Log – Dragomer: Je najmlajše združenje, ustanovljeno je bilo leta 2007. Ima 105 članov, postavili so dva spomenika in eno spominsko ploščo. Zelo so opaženi in aktivni v domačem kraju. Športnih tekmovanj se udeležujejo z odličnimi ekipami v šahu, ribištvu in strelstvu.

*Predsednik PO ZVVS Ljubljana okolica
Darko Čop*

Nova priznanja za športna tekmovanja OZVVS »Veteran« Nova Gorica

Naše združenje tradicionalno organizira veteranska in odprta tekmovanja v balinanju, »škuljadi«, zbijanju balina, zabijanju žeblicev, ribolovu, šahu, briškuli in streljanju.

Ob poplavi najrazličnejših pokalov in medalj, ki jih je možno kupiti v najrazličnejših trgovinah, smo se v združenju odločili razviti lastna unikatna priznanja – pokale. To predstavitev vam dajemo v razmislek in v spodbudo za iskanje novih rešitev, ki naj bi pripomogle k boljši in uspešnejši prepoznavnosti veteranov vojne za Slovenijo. Predstavljena priznanja so namenjena posameznikom oziroma ekipam, odvisno od razpisnih pogojev tekmovanja.

Pokal za balinanje

Pokal za balinanje predstavlja polovica krogle, pritrjena na lesenem podstavku. Na sredini krogle je znak naše OZVVS, na lesenem podstavku je pritrjena ploščica s podatki o doseženem mestu, letu in mestu tekmovanja. Podeljujejo se za prva štiri dosežena mesta. Tekmovanje je ekipno. (sl. 1)

Pokal za »škuljado«

Pokal za »škuljado« predstavlja ploščica, ročno skovana iz jekla, na sredini je znak naše OZVVS, ki je pritrjen na lesenem podstavku. Tekmovanje je ekipno. (sl. 2)

Zabijanje žeblicev

Pokali za zabijanje žeblicev so ročno kovani žeblici, pritrjeni na lesen podstavek. Na sredini žeblice je pritrjen znak naše OZVVS. Pokali se podeljujejo za prva tri dosežena mesta posamezno. (sl. 3)

Pokal za tekmovanje v ribolovu

Pokal za tekmovanje v ribolovu predstavlja ročno kovan trnek višine 15 cm v odprti kategoriji in 10 cm v veteranski kategoriji. V ušesu trnka je nameščena slovenska trobojnica. (sl. 4)

Pokali za briškulo

Pokal za tekmovanje v igranju briškule predstavlja PIK AS igralnih kart, ročno kovan, pritrjen na lesen podstavek. V spodnjem delu je nameščena slovenska trobojnica. Pokali se podeljujejo za prva tri dosežena mesta. Tekmovanje je ekipno. (sl. 5)

Pokali za odprto tekmovanje v šahu

Pokali za tekmovanje v šahu predstavljajo lesene figure kraljice, tekača in top višine 15 cm, pritrjene na lesen podstavek. Pokali se podeljujejo za prva tri dosežena mesta v veteranski in odprti razvrstitvi. (sl. 6)

Medalje za zbijanje balina

Na prednji strani medalje je upodobljen spomenik Andreja barona Čehovina, enega od najznamenitejših vojakov Avstro-Ogrske. Na zadnji strani medalje je napis BOMBARDIER in doseženo mesto tekmovanja. Skozi ušesce medalje je nameščena slovenska trobojnica. Medalja se podeljuje za prva tri dosežena mesta v posamezni konkurenci. (sl. 7)

Spominska medalja pohoda Lokve–Lazna

Predstavlja jo lesena ploščica, na kateri je napis z letnico pohoda in relacijo. Prejmejo jo vsi udeleženci pohoda Lokve–Lazna. (sl. 8)

Idejna zasnova Srečko Lisjak, izdelava Anton Gleščič, Anton Jedrličnik, Vilijem Klančič, Srečko Lisjak, kovanje Kovaštvo Šuligoj Jožef, Jan Albert.

5. veteranski pohod na Kum

V počastitev dneva upora proti okupatorju 27. aprila smo se v soboto 21. aprila veteranke in veterani ter domoljubi zbrali na Kumu. Celoten projekt je že tradicionalno vodilo Policijsko veteransko društvo Sever Zasavje pod vodstvom Alojza Klančičarja, ki je bil tudi uvodni govornik, v sodelovanju z OZ ZVVS Zasavje, Združenji borci za vrednote NOB Zagorje ob Savi, Trbovelj in Hrastnika. V kulturnem delu programa so sodelovali člani kvarteta Policijskega orkestra in skupina KD Svoboda Trbovlje »Un's Trboul«, program je povezovala Vojka Krasnik.

Slavnostni govornik je bil zagorski župan Matjaž Švagan.

Pohodniki so na Kum prišli iz vseh mogočih smeri, organizirana pa sta bila pohoda iz Hrastnika in Šklendrovca.

MM

Veterani OZVVS Šoštanj osvojili 3. mesto v lovu rib s plovcem

Povabilo OZVVS Veteran Nova Gorica so se na že 4. tradicionalnega tekmovanja v lovu rib s plovcem za veterane Zveze veteranov vojne za Slovenijo so se odzvali tudi veterani Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Šoštanj v sestavi Franc Ravnjak, Silverij Koželjnik in Bojan Apatič. Pravila ribolova so bila določena po tekmovalnih pravilih Ribiške zveze Slovenije. Po štiriurnem ribolovu na trasi reke Vipave v Renčah se je med osmimi ekipami ekipa Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Šoštanj odlično odrezala in osvojila 3. mesto, drugo mesto je zasedla ekipa OZVVS Ajdovščina – Vipava, prvo mesto pa veterani Sever Severne Primorske.

OZVVS Šoštanj

Tekmovali v streljanju z zračno puško

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Dolenjska je v tem letu pripravilo že drugo tekmovanje v streljanju z zračno puško, katerega so se udeležila vsa veteranska združenja PO Dolenjska, OZVVS Bele Krajine, OZVVS Trebnje, domačini OZVVS Dolenjska in Policijsko veteransko društvo SEVER DBK.

Vsako združenje je nastopilo z dvema ekipama in sicer s prvo tekmovalno ekipo in ekipo, ki so jo sestavljali predsednik, podpredsednik in sekretar.

V skupni razvrstitvi s seštevkom obeh ekip posameznega združenja je nepričakovano zmagala ekipa iz Trebnjega, pred Dolenjsko, Severjem in Belo Krajino. Med posamezniki so v konkurenci najboljših in med predsedniki slavili Dolenjci, med podpredsedniki Belokranjci in med sekretarji iz PVD Sever.

Veterani OZVVS Grosuplje v 11. bataljonu za zveze SV

Veterani OZVVS Grosuplje smo v okviru »Dneva odprtih vrat« 19. maja 2012 obiskali vojašnico »Ivana Cankarja« na Vrhniki, kjer je nastanjen 11. bataljon za zveze SV. Ob prihodu v vojašnico je nas sprejel poveljnik bataljona, podpolkovnik Stanislav Šantelj, ki je nato v nadaljevanju predstavil strukturo enote, glavne naloge bataljona ter opremo in sredstva, s katerimi je opremljen bataljon. Na ploščadi v vojašnici smo si nato ogledali sredstva zvez: ročne in prenosne radijske postaje, mobilni HF/VHF radijski sistem »TADIRAN«, taktični telekomunikacijski sistem TTKS ter satelitske terminale, pa tudi opremo in oborožitev bojevnika 21. stoletja. Zatem smo se odpravili na ogled telekomunikacijskega objekta Krim, ki ga upravlja 11. bataljon za zveze. Na objektu Krim je nas sprejel predstavnik 11. BZV in nato smo si ogledali bivalni del objekta, antenske sisteme ter podzemni del objekta z agregati za rezervno napajanje objekta.

Matjaž Goričar

Pogumna kuharica

Prispevki določenih oseb in njihove zasluge v procesu osamosvajanja Republike Slovenije imajo neprecenljivo vrednost. Večini od teh oseb so bile te zasluge priznane, vendar še vedno obstajajo posamezniki, ki smo jih nekako pozabili, čeprav so žrtvovali velik del sebe za to, da bi bilo vsem nam danes lepše v lastni domovini in državi.

Ena od oseb, ki je po osamosvojitvi nekako potonila v pozabo, je prav gotovo gospa Angelca Potočnik. Malokateri pripadnik Teritorialne obrambe Slovenije je bil toliko časa angažiran v aktivnostih v pripravi na osamosvojitve kot ona. Med civilnimi pripadnicami ženskega spola pa skoraj ne najdemo primera, ki bi se lahko meril z Angelco.

Angelca Potočnik je namreč svojo dolgotrajno skoraj eno leto trajajočo aktivnost v pripravi na osamosvojitve Slovenije pričela že 22. oktobra 1990. Njena naloga na tajnem usposabljanju je bila naročanje prehranskih artiklov ter priprava hrane za pripadnike posebnih enot rezervne sestave TO, ki so se urile na Medvednjaku pri Kočevski Reki. V obdobju od oktobra 1990 pa do zaključka usposabljanja 21. junija 1991 je morala skrbeti za pripravo treh obrokov hrane dnevno za več kot 50 bodočih borcev. Njen delovni dan se je začel pred peto uro zjutraj in se

zaključil po 22. uri zvečer. Ko se je kdaj pa kdaj ob vikendih vračala domov v Kočevje, ni smela govoriti z nikomer o tem, kje je bila in kaj je počela. Gospa Angelca pa se ni izkazala le s pripravo hrane za bodoče borce, temveč je pomagala tudi pri zdravstvenih težavah vojakov in častnikov na urjenju, jim kuhala čaje iz zdravilnih zelišč in dajala tablete

proti bolečinam ali proti vročini. Nekateri so po celem dnevu urjenja v hudem mrazu pri temperaturah pod minus 20 stopinj utrpeli hude omrzline na stopalih. Tudi za te je znala gospa Angelca poskrbeti s posebno mažo.

Po zaključenem usposabljanju posebnih enot TO je Angelca kuhala za enoto, ki je bila zadolžena za varovanje objektov tajnega učnega centra in nadzor okolice. To je trajalo le nekaj dni, saj so dne 25. in 26. junija 1991 na Medvednjak prispeli pripadniki prve generacije nabornikov nastajajoče nove Slovenske vojske iz učnih centrov Pekre in Ig. Njeno delo v času vojne je bilo še težje, saj je morala skrbeti za pripravo hrane za več kot 200 borcev, tako pripadnikov učnih centrov za nabornike, kakor tudi pripadnikov 3. zaščitnega odreda 30. razvojne skupine, ki so varovali širše področje Medvednjaka. Posebno radi se vsi spominjamo njenega pogumnega dejanja dne 2. julija 1991. Ob 17. uri tega dne so namreč pripadniki Jugoslovanske armade iz vojašnice v Ribnici začeli s havbicami obstreljevati območje Medvednjaka. Vsi pripadniki učnih centrov so odhiteli v svoje zaklone, ki so bili pripravljene na položajih, ali si poiskali zavetje za naravnimi zakloni. Tako je tudi vojak, ki je pomagal v kuhinji slekel predpasnik in poskušal oditi v zaklonišče. Angelca pa ga je prišla za roko in dejala: »Ne ti pa ne pojdeš nikamor! Tukaj boš z menoj pripravljala hrano, pa naj bo bombardiranje še tako hudo! Vojaki bodo čez eno uro lačni. Le kaj bodo dejali, če ne bodo imeli kaj jesti?« Obstreljevanje in poslušanje eksplozij v bližini ni bilo prijetno, vendar k sreči ni trajalo dolgo in tudi večje škode ni povzročilo, zaradi prikrite lege centra. Večerja pa je bila kljub veliki nevernosti pravočasno na mizi, zahvaljujoč neustrašni kuharici.

Cvetko Zorko

Z dobro voljo po Maistrovih poteh

V soboto 2. junija se je skupina štirinajstih članov Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Slovenske Konjice odpravila v Slovenske Gorice. Tam so se udeležili vsakoletnega pohoda »Po poti generala Maistra«. Po besedah predsednika konjiških veteranov Ivana Pavliča se z dokaj veliko skupino redno udeležujejo pohoda, ki ga zadnjih nekaj let organizirajo lenarški veterani. Pot je potekala v smeri Sveta Ana–Zg. Ščavnica–Rožengrunt in nazaj na Sveto Ano. Traso pohoda vsako leto spremenijo, z namenom, da veterani iz vse Slovenije spoznajo njihov konec domovine. Pohod je lahek in s postanki traja okoli štiri ure. Ob poti jih gostijo domačini z vsemi kulinaricnimi dobrotami, prav tako pa ne manjka dobre domače kapljice. Med lepotami tamkajšnjih krajev je letos prednjačil ribnik z nešteto cvetočimi lokvanji. Fotoaparati so

delali do onemoglosti. Po prehojeni dvanajstkilometrski poti so vsi pohodniki prejeli značko z likom generala Maistra in bili povabljeni na pogostitev. Konjiški veterani so se ob vrnitvi ustavili na Ptuju in si ogledali tamkajšnji grad.

J. Gumzej

Ponosni nase

Na predvečer praznika ob dnevu upora proti okupatorju je bila v polni dvorani kulturnega doma v Velenju osrednja občinska slovesnost. Slavnostni govornik je bil prvič predstavnik območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo in predsednik OZVVS Velenje Zdenko Hriberšek. V svoj nagovor je strnil spomin na dogodke iz leta 1941/1945 v nadaljevanju leto 1990/1991 in ne nazadnje dogodke, katerih priča smo veterani vojne za Slovenijo v današnjih časih. Poudaril je: »... narod, ki ne prizna svoje zgodovine, nima obetov za prihodnost!«. Veterani vojne za Slovenijo smo v takratnih časih s svojimi dejanji pripomogli k osamosvojitvi in si s tem pridobili status veterana. V današnjih časih poskušajo različne strukture to zgodovino spreminjati, potvarjati, razdeljevati veteranske vrste in jih vključevati v različne organizacije ter s tem vplivati na spremembo zgodovinskih dejstev, ki pa jih ni možno spreminjati. Eno izmed poslanstev ZVVS je tudi sodelovanje z sorodnimi organizacijami kot so Zveza borcev za vrednote NOB, Združenje SEVER, ZSČ in lokalno skupnostjo. Tudi s tem, kar smo 26.04.2012 v Velenju veterani storili, kaže na dobre medsebojne odnose med organizacijami, podporo lokalne skupnosti in dobro izhodišče za delo veteranske organizacije vnaprej. Bodimo ponosni nase, saj smo si to tudi zaslužili in si ničesar ne dajmo vzeti.

*Sekretarka OZVVS Velenje
Marijana Tratnik*

Ekskurzije, druženje, prireditve...

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Ptuj

Vlado Žgeč, predsednik

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Ptuj je bilo ustanovljeno 6. decembra 1999, ko so se ustanovni člani zbrali in sprejeli prve ustanovne dokumente. Od takrat je združenje v svojem delovanju izvedlo vrsto pomembnih nalog. V združenju nas je trenutno včlanjenih 755 veteranov, od tega je aktivnih 619 članov. Vsakoletno organiziramo prireditve, ki so namenjene našim članom, zraven pa še prireditve, ki imajo širši pomen ter jih vodi in usmerja predsedstvo. Predsedstvo ima povprečno po deset sej letno in opravi okrog tisoč dvesto ur prostovoljnega dela.

Izredno aktivni smo na športnem področju, saj se udeležujemo veliko športnih prireditev v organizaciji sosednjih Območnih združenj, Zveze veteranov in tekmovanj v tujini. Vsako leto se udeležimo Veteranskih športnih iger, tradicionalnega Maistrovega pohoda v Lenartu, streljanja z malokalibrsko puško v Celju, šahovskega tekmovanja v Ormožu in več ribiških tekmovanj, na katerih smo dosegli tudi nekaj odmevnih rezultatov. Zraven tega pa se udeležujemo tudi ribiškega tekmovanja na Madžarskem. Letos smo povabljeni

tudi na športna tekmovanja v Bjelovar k Udrugi hrvatskih dobrovoljaca domovinskog rata (UHDDR), s katero smo vzpostavili sodelovanje, saj so se oni lani udeležili našega ribiškega tekmovanja. Aktivni smo tudi na humanitarnem področju, vsako leto namreč organiziramo vsaj dve krvodajalski akciji. Do zdaj smo organizirali že pet akcij.

Omeniti moram nekaj pomembnejših dogodkov v zgodovini našega delovanja. Leta 2008 smo si uredili svoje lastne prostore v nekdanji ptujski vojašnici, saj smo do takrat delali v manj primernih prostorih v starem delu mesta Ptuj. Prostore pa si delimo z OZŠC Ptuj. Leta 2008 smo po večletnih pripravah izdali zbornik z naslovom Ptuj in leto 91, ki je izšel v nakladi 1000 izvodov in smo ga podelili vsem občinam in šolam na našem področju. Že enajsto leto zapored uspešno organiziramo ribiško tekmovanje v lovu rib s plovcem, ki ga pripravljamo pod pokroviteljstvom Zveze veteranov vojne za Slovenijo in Mestne občine Ptuj, organizirano je vsako prvo soboto v avgustu in posvečeno prazniku Mestne občine Ptuj. Tekmovanja se udeleži med 40 in 50 ekip veteranov iz cele Slovenije. Zadnja

tri leta pa je preraslo v mednarodno, saj se nam pridružijo veterani iz Madžarske in Hrvaške. Pri izvedbi tekmovanja nam izjemno pomaga Ribiška družina Ptuj, brez katere tekmovanja ne bi bilo mogoče izvesti.

Ves čas svojega delovanja poskušamo vedenje o našem delu, še posebej o dogodkih iz let 1990 in 1991, širiti v našem okolju, tako da organiziramo postavitve razstav in izvajamo predstavitve dogodkov. V združenju smo izdelali manjšo razstavo o vojni 1991, s katero smo gostovali na več osnovnih šolah, ob tem pa smo pripravili tudi predavanja za učence. V zadnjem obdobju uspešno sodelujemo z Vojaškim muzejem Slovenske vojske, s katerim smo leta 2011 postavili na Ptuj slikovno in dokumentarno razstavo Vojna za Slovenijo, prostore za razstavo pa nam je prijazno odstopil Pokrajinski muzej Ptuj – Ormož. Vse dni razstave so naši člani izvajali vodenje po njej. Letos pa smo v mesecu maju skupaj z Vojaškim muzejem in Knjižnico Ivana Potrča Ptuj na ogled postavili razstavo z naslovom Vojna za Slovenijo 1991 z literaturo, ki je bila do zdaj edinstvena v Sloveniji, na njej pa smo zraven slikovnega in dokumentar-

nega gradiva predstavili tudi izbor 63 knjižnih del na temo vojne za Slovenijo, ki so jih izdali različni avtorji, organizacije in veterani.

Vsako leto za svoje člane pripravimo ekskurzijo, v okviru katere si ogledamo znamenitosti Slovenije in si zraven ogledamo tudi dogodke, ki so povezani z osamosvojitvijo Slovenije in vojno leta 1991. Nepozabna so naša potovanja na Primorsko, kjer smo si ogledali Luko Koper in obiskali spomenik izgonu zadnjega vojaka JA iz Slovenije ter pripravili ogled Parka vojaške zgodovine in podmornice v Pivki. Potovali smo tudi na Dolenjsko in si ogledali vojašnico Cerklje ter se popeljali s helikopterjem, ogledali smo si podjetje AREX v Šentjerneju, ki se ukvarja s proizvodnjo vojaške opreme in oborožitve, zanimiv pa je bil tudi ogled Železničarskega muzeja v Ljubljani. Vsa naša potovanja pa poleg poučnih vsebin pomenijo tudi obliko druženja.

Za dan našega Območnega združenja smo si izbrali 30. september, saj smo na ta dan leta 1991 prevzeli nadzor nad vojašnico na Ptujju in s tem slavimo tudi zmago. Ob tem dnevu vsako leto pripravimo kakšno prireditev ali organiziramo srečanje s pohodom ali igrami.

Na našem področju je bilo kar nekaj pomembnih dogodkov med osamosvojitveno vojno in med pripravami nanjo. Tako smo v ta namen postavili pet spominskih obeležij. Na upravni zgradbi Taluma Kidričevo je spominsko obeležje namenjeno tajnemu skladišču orožja; na pročelju Mestne hiše na Ptujju je spominsko obeležje Manevrski

Odkritje obeležja na Destrniku

strukturi narodne zaščite in Območnemu štabu TO Ptuj; na gasilskem domu v Destrniku je spominsko obeležje, ker je tam delovala prva ptujška enota, uporabljena v vojni, tam pa je bil tudi zbirni center za ujetnike; v prostorih Cestnega podjetja Ptuj je spominsko obeležje v spomin na tajno lokacijo skrivanja dokumentov Občinskega štaba Ptuj; v prostorih nekdanje vojašnice Ptuj pa je veličasten spomenik, namenjen vsem, ki so se skozi zgodovino borili za Slovenijo. Vsa obeležja so nam finančno omogočili Občina Destrnik in Mestna občina Ptuj ter Talum Kidričevo in Cestno podjetje Ptuj.

Področje našega Območnega združenja zajema šestnajst občin, ki so nastale na območju Upravne enote Ptuj. Posebej pa moram poudariti uspešno sodelovanje z Mestno občino Ptuj, ki nam vseskozi pomaga pri našem delovanju in izvedbi projektov. Z ostalimi občinami imamo vzpostavljeno sodelo-

vanja takrat, ko na njihovem območju izvajamo posamične aktivnosti. Občine so nam tudi izdatno pomagale pri izdaji našega zbornika.

Seveda imamo za v prihodnje še ogromno načrtov, želimo pa si, da bi bila njihova uresničitev v zadovoljstvo našim članom, saj je združenje namenjeno prav njim (nam), zato načrtujemo takšne dejavnosti, aktivnosti in prireditve, s katerimi bi bili člani zadovoljni. Za svoje člane imamo v prostorih združenja zato vsak torek med 17. in 18. uro uradne ure, kjer lahko dobijo vse informacijo o delovanju in načinu vključevanja v naše območno združenje.

V samo delo območnega združenja je vključenih veliko naših članov. Največjo odgovornost nosijo predsedstvo, nadzorni odbor in častno razsodišče. Seveda pa so gonilo našega dela nekateri posamezniki, med katerimi moram omeniti sekretarja Francija Hliša, ki skrbi za vso administrativno podporo, uradne ure in je motor naše organizacije; Rada Djekiča, ki vodi športne sekcije in je zaslužen za našo udeležbo na vseh mogočih tekmovanjih; Lojzeta Cajnka, ki s svojim fotoaparatom poskrbi za dokumentacijo naših dogodkov in vse zabeleži v foto kroniko; naše praporščake Janka Kocmuta, Danila Svenška in Franca Rozingerja, ki nas s praporom predstavljajo na prireditvah. Svojih aktivnosti si tudi ne moremo zamisliti brez skupine naših članov, ki vedno primejo za delo ob aktivnostih, ter vseh naših športnikov, ki sodelujejo na tekmovanjih. Vsem njim gre za naše uspešno delo iskrena zahvala.

Razstava Vojna za Slovenijo 1991 v literaturi

Predstavljamo veterane: Branko Kobetič,
častni predsednik OZVVS Bela Krajina

Vlagati v ljudi

Veteransko združenje veteranov vojne za Slovenijo Krajine je vrsto let, dva mandata, vodil danes upokojeni častnik Branko Kobetič, zdaj pa častni predsednik tega območnega združenja. Belokranjec po srcu in besedi, ki se je v svojo karieri odločil za poklic vojaka, ki ga je začel praktično leta 1971 in sklenil leta 2007 z upokojitvijo. Še danes so njegove misli jasne in odločne, bojuje se za pravo stvar, za človeka... Na vprašanje, kaj bi danes priporočil novemu vodstvu ZVVS, je takoj odvrnil, da naj se obrne na človeka, naj vlaga v veterane, nikakor v zidove. Še vedno je ponosen, da je bil med akterji v osamosvojitvenem procesu. Je pa v njegovi besedi moč občutiti grenak priokus, saj pravi, da so bila njegova pričakovanja, pa verjetno tudi pričakovabnja soborcev, drugačna...

Kako se je začela vaša vojaška kariera?

Začel sem jo leta 1971, ko so me napotili v pehotno šolo za rezervne oficirje v Bilečo. Kar ena težjih šol, sam pa sem bil verjetno nagnjen k vojaštvu in sem to šolo končal z odliko. Zato sem bil prerazporejen na stažiranje v Sarajevo, po vrnitvi domov so me iz črnomaljskega garnizona takoj povabili in odšel sem v bivšo JLA kot mlad pehotni podporočnik – v rezervi. Od leta 1971 do 1980 sem kot mlad rezervni častnik poučeval izvenšolsko mladino na predvojaških aktivnostih. V rezervni sestavi JLA sem bil do leta 1980, potem pa me je takratni občinsko štab teritorialne obrambe zasnubil v medse. Zanimivo, hkrati sem dobil tudi povabilo JLA, naj se aktiviram in nastopim službi pri njih. Odločil sem se seveda za teritorialno obrambo. Avgusta 1980 sem se zaposlil v občinskem štabu TO kot referent za materialno- tehnična sredstva in orožje, danes bi rekel logistik.

In leta v teritorialni obrambi?

Obdobje v letih med 1980 do 1990 je bilo silno zanimivo. Takrat smo intenzivno usposabljali naše enote, odziv pripadnikov iz Bele Krajine je bil zelo dober, vaj so se udeleževali vedno nad 90 odstotno. Težav z udeležbo ni bilo nikoli, prav tako pa se Belokranjci niso nikoli pritoževali na nas, če smo jim na primer med usposabljanjem pomendrali travo in/ali kakšno poljščino.

Kdaj pa ste začutili, da se zadeve spreminjajo, da gredo v drugo smer?

Pri nas so se spremembe začele nakazovati že v drugi polovici osemdesetih z reorganizacijo JLA. Celotna pehotna enota JLA z delom artilerije, ob teh so razvijali tudi partizansko brigado, ki je bila v Črnomlju, je bila ob Kosovskih nemirih premeščena tja. V Črnomelj so potem v obdobju 1990-91 namestili bataljon JRBKO. Iz RŠTO pa smo dobivali informacije, kakršne je takrat posredovala JLA, češ da so enote iz Črnomlja nujno potrebne na Kosovu.

Že konec osemdesetih smo lahko zaslužili, da se nekaj pripravlja. Leta 1990 so se začele določene operacije JLA, prvi koraki že v mesecu aprilu, ko je prišel ukaz, da predamo presežke orožja, torej tisto, kar po formacijah ni bilo potrebno našim enotam TO. Takrat je bilo mislim da 428 kosov orožja, ki ga uporabljala Narodna zaščita, pa šole ipd., in smo ga morali prepeljati v Novo mesto v takratno glavno zbirno skladišče JLA. Maja meseca 1990 je zatem sledil znani ukaz o predaji orožja TO. Pri nas je bil skladiščni objekt tako ali tako znotraj vojaškega skladišča in nismo imeli kaj predati. Smo pa prepeljali tja tudi okoli 300 kosov orožja, ki smo ga imeli v tovarni Iskra v Semiču. Torej je bilo vse orožje TO potem v enem skladišču, ki pa je bilo pod nadzorom armade.

Ko se je začel razvijati koncept Manevrske strukture narodne zaščite, me je

vodja za MSNZ Dolenjsko Rade Klisarič vprašal o pripravljenosti za sodelovanje. Odločitev je bila hitra, vendar nedvoumna: pristal sem. Po dveh počitniških mesecih se je začelo obdobje iskanja skladišč, zbiranja orožja... Šlo je za eno najbolj tveganih obdobj, kajti šlo je za vojaške priprave za zavarovanja plebiscitarne odločitve Slovenk in Slovencev, o samostojni in suvereni Sloveniji. Potem, ko je v oktobru prešla MSNZ v okvire teritorialne obrambe, je bilo že drugače.

V Beli Krajini smo svoj dežel dobro opravili in pripravili kar nekaj orožja, nekaj smo ga pridobili od drugod, tako da smo imeli uskladiščenega orožja za okoli 300 pripadnikov v sami fazi začetka osamosvojitvenega procesa. S ten orožjem smo oborožili interventne enote in enote za nekatere druge posebne namene.

Sledilo je leto 1991, napetost se je stopnjevala, dogodki tudi. Kako so potekali pri vas?

Leta 1991 se je proces stopnjeval, intenzivno smo usposabljali vse naše enote, pravzaprav neposredno pripravljali za vojaške posege. Vsi pripadniki so ga skrajno resno sprejeli. Sam trenutek konec junija nas torej ni presenetil, v našem območnem štabu TO nas je bilo nekaj nad 20. V tistih usodnih dneh konec junija 1991 smo bili dejansko že pripravljani. Ukazu iz Pokrajinskega štaba TO Dolenjske je sledila blokada

vojašnice v Črnomlju in pa skladišča streliva Vražji kamen. Torej obeh strateško pomembnih objektov. V blokadi smo tesno sodelovali s Postajo milice Črnomelj. Sam sem vodil blokado vojašnice, ker sem najbolj poznal razmere v vojašnici, v kateri sem bil praktično doma in vse te podatke sem s pridom lahko uporabil za protiukrepe.

V skladišču Vražji kamen so bile velike zaloge streliva, okoli 1000 t izstrelkov različnih kalibrov. Znotraj pa je bil še objekt – skladišče orožja občinskih štabov TO Črnomelj in Metlika, skupaj okoli 1500 kosov.

Ko smo že opravili blokado, smo dobili ukaz iz PŠTO, da preverimo, če je v skladiščnem objektu še vedno naše orožje. Kot zalednik sem šel to preverit, toda kako sploh priti v vojašnico. Poveljnik vojašnice je bil tik pred tem na obisku pri svoji hčeri v Los Angelesu in je tam dobil povsem drugačen pogled v položaj v Sloveniji, kot ga je dobil po informacijah iz JLA. Takrat mi je dejal, da če že pride do česarkoli se želi pogovoriti samo z menoj. In tako sva se dogovorila, da sem lahko – seveda ob oboroženem spremstvu vojakov JLA – pogledal skladišče z našim orožjem. Vse naše orožje je bilo skladiščeno.

Naši dokumenti so predvideli tudi morebiten napad na vojašnico in na skladišče Vražji kamen ter ostale objekte JLA v Beli Krajini. V vojašnici je bilo okoli 200 pripadnikov JLA. Mi smo imeli vse pripravljeno za napad vojašnice 29. junija 1991 v jutranjih urah, vendar je večer pred tem prišlo do dogovora o premirju. Naši pripadniki so bili psihološko tako pripravljene, da jih je bilo težko brzdati. Zato je sledila odločitev o zavzetju skladišča orožja Vražji kamen. Akcija je bila uspešno opravljena brez strele. Vojaki v skladišču so bili blokirani 4,5 dni, pripeljali smo jim sokove, vodo, ostali so brez vsake oskrbe. Pogajanja z odgovornim skladiščarjem so bila težka, poročnik se ni mogel odločiti, nazadnje pa je se je le odločil za predajo. Meščani Črnomlja so nas pričakali v velikem veselju, potem ko smo pripeljali zajete vojake in častnika. Zatem smo nadaljevali aktivnosti in zasedli še skladišče Otovac, kjer je bilo varovanje šibkejše – en podčastnik in 11 vojakov. Enota se je predala, ušel nam je edino

podčastnik. Omeniti moram še akcijo v Lokvah, 4 km od Črnomlja, kjer je bilo veliko strojev in mehanizacije.

Ko so bili končani spopadi v Sloveniji in sklenjeno premirje, smo dobili še 200 kosov orožja in lahko smo dodatno mobilizirali pripadnike. Nalog je bilo namreč za nas ob meji vse več in orožje je bilo dobrodošlo.

Kdaj se je za vas končalo?

Povedati moram še, da smo vse, kar smo zaplenili, morali vse do jeseni tudi varovati. Lastnih skladiščnih prostorov nismo imeli, ki smo jih dobili šele v letu 1992. Bili smo kar preobremenjeni, pripadniki so bili v enotah, zato se je to že poznalo belokranjskim podjetjem, saj je bil vpoklic rezervne sestave tako visok, da se je močno poznalo pri odsotnosti delovne sile v podjetjih. Zaradi tega so dobili del sil iz drugih območij Slovenije, ki so bila manj obremenjena. Naj samo še navedem, da je bil v naši pristojnosti tudi nadzor petih mejnih prehodov.

Kako vidite zdaj, z današnjega gledišča, dogodke izpred 22 let?

Na tisto obdobje gleda sleherni od nas takratnih akterjev s ponosom na vse. Nad tistim, kar pa je sledilo v dvajset in več letih, pa mislim da skorajda ni pripadnika, ki ne bi bil močno razočaran. Takrat so bili jasni pokazatelji, ljudje smo bili homogeni, skratka drugače kot danes. Odločitev takrat ni bila težka. Žal pa zatem pot ni šla tako, kot smo si takrat zamišljali in predstavljali.

Ne morem razumeti, da smo bili takrat toliko v ospredju v bivši državi in smo lahko ustvarili skoraj tretjino vsega narodnega dohodka, zdaj pa je vse popolnoma nasprotje. Veliko ljudi skorajda nima več za osnovno življenje, ne ceni se več dela, pravzaprav ničesar, za to pa nihče ne odgovarja. Kot bi se vse to peljalo v nič namenoma... , podjetja v stečaj, pogrešam zdravo kmečko pamet. Največja napaka pa se mi zdi, ker je bogastvo nepravilno razdeljeno. Bojim se, da se lahko zgodi celo ulica, ki bi bila trda... . In kaj me še bolj boli: po mojem naše izobraževanje ni šlo v pravo smer. Imamo toliko izsolanih ljudi, kot še nikoli, kar seveda pozdravljam, po drugi strani pa od tega nima-

mo nič, skorajda bi dejal, da celo škodo. Uničene so naše vrednote, moralne in vse druge.

Sprašujem se tudi, kaj smo naredili za naše otroke, rojene po letu 1990? Vprašajmo jih, kako je nastala Slovenija. Tega ni v nobenem učbeniku! Bojim se še nečesa: da bomo v nekaj letih vsi tisti akterji, vpeti v take in drugačne osamosvojitvene procese, označeni za kriminalce! Pri nas je namreč vse to možno, vendar se sprašujem, v čigavem interesu neki?

In še manj razburljivo vprašanje: delovanje belokranjske ZVVS?

Se med ustanovitelje veteranske organizacije v Beli Krajini. Začeli smo v okviru Dolenjske organizacije in prva veteranska organizacija je bila skupna. Kar pa ni šlo, za nas se ni vedelo. Leta 1998 pa smo ustanovili belokranjsko veteransko organizacijo, ki združuje veterane celotne cele Bele Krajine in se ne ločuje po občinah Črnomelj Metlika in Semič. Predsedstvo je sestavljeno tako, da je po tretjina članov iz vsake občine. V Beli Krajini nas je okoli 1600 veteranov ali tistih, ki bi si lahko ta status uredili, včlanjenih je približno polovico.

So nam pa vzeli praktično vse statusne pridobitve. Saj ne zahtevamo nič posebnega, naj pa nam ostane vsaj zgodovinsko in simbolno obeležje, da bodo naši zanamci vedeli, kaj in kako smo delovali takrat. Dopolnimo pa zakon tako, da zajamemo še tiste veterane, ki so po nerodnosti ali nevednosti iz tega izpadli.

Kaj prevladuje v aktivnosti članov OZVVS Bela Krajina?

Ljudje se radi družijo, včasih moramo aktivnosti zadrževati. Naročili smo pet avtobusov za izlet, dvakrat smo morali naročiti vlakovno kompozicijo, ker vsi naenkrat niso šli nanj. Na zadnje veteranske igre je bil poln avtobus, prostora je še zmanjkalo. Kar precej veteranov je oblečenih v naše uniforme in na vseh aktivnostih jih nosijo. Po njih smo razpoznavni in sprejeti smo zelo dobro v vseh treh belokranjskih občinah, ljudje nas cenijo, v vseh treh občinah nas po svojim možnostih podpirajo. Skrbimo tudi za našo populacijo, ki se žal stara.

Boris Knific

V zadnjem letu so se poslovili od nas

OZVVS Ajdovščina in Vipava

Bačar Stanislav 1938–2012

OZVVS Bela Krajina

Anton Rožič 1951–2012

Rudolf Črnič 1929–2011

Slavko Brunskole 1938–2011

Pavel Šprajcer 1957–2011

OZVVS Celje

Branko Komesarovič 1964–2012

Jože Šplajt 1966–2012

Konrad Svetelšek 1942–2012

Slavko Flajšman 1956–2011

Konrad Svetelšek 1942–2012

Jože Šplajt 1966–2012

Jože Rezar 1940–2011

Miroslav Terbovc 1943–2011

OZVVS Domžale

Franci Lipovšek 1952–2012

Ferdinand Pliberšek 1955–2012

Tomaž Jugovic 1952–2011

OZVVS Gornje Posočje

Alojz Rakušček Boštjanc 1929–2011

OZVVS Grosuplje

Franc Omahen 1961–2012

OZVVS Kočevje

Josip Abramović 1946–2011

Turk Darko 1969–2011

Bojan Žagar 1954–2011

OZVVS Krasa in Brkinov Sežana

Guštin Aleksander 1939–2011

OZVVS Krško

Božidar Andrejaš 1949–2011

OZVVS Ljubljana

Danijel Jurca 1927–2011

OZVVS Mislinjska dolina

Bogdan Koprivnikar 1948–2011

OZVVS Murska Sobota

Štefan Batjan 1956–2011

OZ VVS Ruše

Jože Sivec 1965–2012

Anton Namestnik 1942–2011

OZVVS Sevnica

Srečko Vodenik 1952–2012

Janez Anderlič 1947–2012

Jože Resnik 1953–2011

Ivan Zupančič 1931–2011

OZVVS Slovenska Bistrica

Danilo Lončarič 1962–2012

Rajko Kranjc 1953–2011

OZVVS Tržič

Mitja Cotič 1967–2011

Prevzem nepremičnin, oborožitve in vojaške opreme JLA v Posavju in njen dokončen umik – 1. del

Mitja Teropšič

Pogajanja o umiku

V začetku leta 1991 so potekali po liniji vodenja in poveljevanja na relaciji 2. pokrajinskega štaba Teritorialne obrambe (2. PŠTO) Dolenjske – podrejeni občinski štabi Teritorialne obrambe (OŠTO) večkrat mesečno redni in izredni delovni ter informativni sestanki poveljnikov TO. Na sestanku 21. marca 1991, ki ga je vodil vršilec dolžnosti poveljnika 2. PŠTO rezervni podpolkovnik Albin Gutman, je v uvodu podal oceno o možnih ukrepih Jugoslovanske ljudske armade (JLA) zaradi sprejema ustavnega zakona v slovenski skupščini o služenju vojaškega roka. Z njim služnje vojaškega roka v JLA za državljane Slovenije ni bilo več obvezno.

Posebej je poudaril posledice bistvene zaostritve z JLA in tudi oborožen konflikt. Eden od možnih ukrepov JLA je bil, da bi ta lahko začel varovati meje med jugoslovanskimi republikami. Nato je predstavil 8 prednostnih nalog, ki jih je bilo treba izvesti takoj, in jih opredelil kot državno skrivnost. V 7. točki nalog, ki so jih podrejeni poveljniki OŠTO sprejeli tega dne, je ukazal, naj začnejo priprave za prevzem objektov JLA. Izdelati so morali popis objektov, ki so bili v lasti JLA. Pri tem naj bi podatke pridobivali tudi od upravnih organov za obrambo, zemljiške knjige in geodetskih zavodov. Naloge prevzema objektov JLA naj bi prevzeli Organi za prevzem materialnih sredstev in nepremičnin JLA, ki so bili vojaške enote TO s svojo formacijo in šifro, moči voda znotraj štabnih enot OŠTO. Te organe je bilo treba okrečiti s starešinami in pripadniki TO ter jih pripraviti za hiter prevzem objektov JLA.

V Občini Brežice, kjer so bili ključni objekti JLA v Posavju z Garnizijo Cerklje in vojaškim letališčem ter Tehnično-remontnim zavodom JLA Bregana

v Breganskem selu, so takoj pristopili k realizaciji ukazanih nalog. V OŠTO Brežice so od Temelnega sodišča Novo mesto, enote v Brežicah, že 28. marca 1991 prejeli zemljiškoknjižne izpiske. Nepremičnine JLA so bile vpisane kot družbena lastnina, kot imetnik pravice uporabe pa Socialistična federativna republika Jugoslavija (SFRJ) oziroma njen Zvezni sekretariat za ljudsko obrambo Beograd ter njena Zvezna uprava za kontrolo letenja Beograd, Brankova ulica 25. V OŠTO so ugotovili, da JLA v občini Brežice uporablja skoraj 478 hektarjev zemljišč na različnih lokacijah (glej Tabelo 1). Izdelali so elaborat objektov s karto in posodobili seznam nepremičnin po sklopih objektov v posameznih krajih, in sicer: Cerklje, Gaj, Gazice, Skopice, Zasap, Bušeča vas, Brežice in Veliki Obrež. Stanovanja družin pripadnikov JLA v Brežicah niso bila sestavni del načrta.

Tabela 1: Pregled zemljišč JLA v občini Brežice

Posestni list	Katastrska občina	Površina		
		ha	a	m ²
1112	Cerklje	181	51	78
1487	Cerklje		5	30
1384	Krška vas	259	83	45
481	Brežice	6	1	50
748	Brežice		50	44
762	Nova vas	29	42	51
1123	Veliki Obrež		12	22
Skupaj :		477	47	20

V občini Krško je JLA imela 4 komplekse zemljišč z nepremičninami, in sicer: Ravno pri Leskovcu, Drnovo – Brege, Staro vas pri Krškem in Veliki Podlog pri Gorici. Vsi vojaški kompleksi zemljišč so bili v sestavi Garnizije JLA Cerklje. Najpomembnejši objekt je bila raketna baza zračne obrambe v Jelšanskem gaju, v gozdu južno od

naselja Gorica, kjer je domoval raketni divizion zračne obrambe JLA. V OŠTO Krško so takoj po prejemu ukaza posodobili dokumente Organa za garnizijske zadeve in izdelali karto Pregled objektov JLA v občini Krško s prilogami. Izdelali so sezname nepremičnin, dodali sheme objektov z načrti zavarovanja in stražarskimi mesti, ki jih je imela JLA. Predvideli so, da bi potrebovali ob prevzemu objektov od JLA za zavarovanje 50 pripadnikov TO.

Pogajanja o umiku Jugoslovanske ljudske armade iz Republike Slovenije

Celoten načrt prevzema objektov JLA v občini Krško in občini Brežice je bil uporaben le v primeru nenasilnega prevzema. V občini Sevnica JLA ni imela vojaških zemljišč in svojih objektov. Do 21. julija 1991 je potekalo delo na načrtu prevzema objektov JLA v OŠTO Krško in OŠTO Brežice ter bilo pozneje po združitvi štabov TO v 25. območnem štabu Teritorialne obrambe (25. ObmŠTO) začasno prekinjeno. Koordinacijska skupina republiških organov Republike Slovenije je 20. julija 1991 izdala Navodila in informacije za izvajanje sklepa Predsedstva SFRJ o umiku enot JLA z ozemlja Republike Slovenije. V 25. ObmŠTO so navodila sprejeli 21. julija 1991. Prejemniki navodil so bili: Ministrstvo za notranje zadeve, Republiški štab za Teritorialno obrambo, pokrajinski štabi za Teritorialno obrambo, 30. razvojna skupina, območni štabi za Teritorialno obrambo, koordinatorji obrambnih priprav v pokrajinah in upravni organi za ljudsko obrambo. Navodila in informacije so podpisali minister za notranje zadeve Igor Bavčar, minister za ljudsko obrambo Janez Janša in vršilec dolžnosti načelnika Republiškega štaba TO generalmajor Janez Slapar. Za 25. ObmŠTO

je bila pomembna informacija, da se na meji z Republiko Hrvaško ne bo spreminjal že sprejet in uveden režim. Blokade vojaških objektov JLA je bilo treba odpraviti v celoti, ohraniti pa je bilo treba učinkovito operativno kontrolo ter energično preprečevati vsak nenajavljen in nedogovorjen premik JLA. Preprečiti je bilo treba tudi dotok novih vojakov in starešin JLA, razen tistih, ki so bili potrebni za pripravo umika JLA z ozemlja Republike Slovenije. Mednarodni opazovalci, ki so do tedaj nadzorovali izvajanje brionske deklaracije, so svoje pristojnosti razširili tudi na nadzorovanje umika enot JLA z ozemlja Republike Slovenije. Opazovalcem je bilo treba nuditi pomoč in usluge, za katere bi zaprosili, saj je bilo to za Slovenijo pomembno in dobrodošlo. Organi za notranje zadeve in območni štabi za Teritorialno obrambo so dobili nalogo, da skupaj pripravijo predloge načrtov varovanja objektov JLA, ko bodo ti ostali prazni, torej po njenem umiku.

Minister za obrambo Republike Slovenije je v imenu Koordinacijske skupine republiških organov poslal obvestilo v zvezi s pogajanjem o odhodu JLA z ozemlja Republike Slovenije med predstavniki 5. vojaškega območja (VO) in predstavniki Republike Slovenije. Obvestilo so prejeli tudi v 25. ObmŠTO. Dogovorjeno je bilo, da bo JLA najavljala vsak transport 5 ali več vozil na Republiški center za obveščanje 24 ur pred odhodom transporta. Premiki bojnih vozil ali skupin bojnih vozil JLA bi bili le v okviru umika in po predhodnih najavah. Promet med garnizijami JLA s posameznimi osebnimi in rešilnimi vozili za najnujnejše potrebe in prevoz hrane ni bil omejen. Dogovorili so se tudi, da bo JLA najavil vse polete helikopterjev, s katerimi bodo izvajali umik.

25. ObmŠTO je poleg bojnih in rednih vojaških nalog začel dodatno opravljati tudi pomembne operativno-logistične naloge, ki so bile neposredno povezane z umikom JLA iz Republike Slovenije. Nadrejena poveljstva TO so potrebovala in zahtevala podatke o nepremičninah JLA, njihovi namembnosti in zmogljivostih. Podatki za Garnizijo JLA Cerklje so bili dostopni, saj sta jih OŠTO Brežice in OŠTO Krško imela

v načrtu garnizijskih organov TO, ki so bili zadolženi za prevzem objektov od JLA ob vojni. Posebna težava je bila pri pridobivanju podatkov za Tehnično-remontni zavod JLA Bregana, za katerega se podatkov ni dalo pridobiti. Za objekte, ki so bili v sestavi Garnizije JLA Cerklje, so na 25. ObmŠTO izdelali preglednico, v katero so vpisali objekte JLA z lokacijo, namembnostjo in zmogljivostmi, skupno površino zemljišč, stanjem objektov in oceno uporabnosti. Priloženi so bili tudi sezname nepremičnin po skupinah objektov glede na lokacije. Na podlagi teh podatkov so v 2. PŠTO Dolenjske, Republiškem štabu Teritorialne obrambe (RŠTO) Slovenije in Ministrstvu za obrambo (MORS) pridobili vpogled v nepremičnine, ki jih bo JLA zapustila v Posavju po odhodu iz Slovenije, TO Slovenije pa bi jih lahko uporabljala za svoje potrebe.

Sestanki in dogovori glede načina in obsega umika JLA iz Slovenije so potekali na nivoju komisije Republike Slovenije, ki jo je vodil Miran Bogataj, in komisije 5. vojaškega območja JLA, ki jo je vodil generalpodpolkovnik Andrija Rašeta. Na sestanku, ki je potekal 26. julija 1991 v prostorih Ministrstva za obrambo Republike Slovenije, sta bila prisotna tudi namestnik vodje misije Evropske skupnosti general Kosters in diplomat Ahrens. Dogovorili so se, da bodo izdelali operativni načrt umika premičnega premoženja iz stražnic JLA, ki so bile pod nadzorom Teritorialne

obrambe in milice. Načrte bi izdelali območni štabi TO in organi za notranje zadeve Republike Slovenije, v sodelovanju z ustreznimi organi JLA. Nadalje so se dogovorili, da bo komisija Republike Slovenije zagotovila, da bo TO od 29. julija 1991 začel vračati sredstva JLA, ki jih je zaplenil. Zaradi večje količine teh sredstev je bilo dogovorjeno, da se bodo dovažala v vojašnico Slave Klavore v Mariboru (kadetnica), v vojašnico v Celju in v vojašnico Bratstva in enotnosti v Moste – Polje v Ljubljani. Prav tako bo tudi JLA začel vračati sredstva in opremo Civilne zaščite in TO Slovenije, ki so bila v skladiščih JLA. V prvi fazi bi se prevzela nebojna sredstva in oprema, v drugi pa orožje in strelivo. Komisija 5. vojaškega območja JLA je glede na predlog komisije Republike Slovenije, posredovane na zadnjem sestanku v Zagrebu v zvezi z umikom sil vojnega letalstva in protiletalske obrambe JLA, prenesla stališče zveznih organov SFRJ, da se bodo sredstva, oprema in moštva v celoti umaknila iz Republike Slovenije. Komisiji sta se dogovorili, da se to vprašanje z vidika obveznosti, prevzetih z brionsko deklaracijo o enotnosti zračnega prostora, znova obravnava na enem od naslednjih sestankov. Komisija 5. VO JLA je kot načelno opredelitev Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo SFRJ posredovala tudi odločitev, da se v celoti umaknejo iz Republike Slovenije tudi vojaške zdravstvene in podobne organizacije.

Razlog za to naj bi bilo dejstvo, da se je 80 % aktivnih vojaških in civilnih oseb JLA ter njihovih družinskih članov odločilo, da se izselijo iz Republike Slovenije. Dogovorjeno je bilo, da se to vprašanje znova obravnava na enem od naslednjih sestankov. Kot argument za vnovično obravnavo tega vprašanja je komisija Republike Slovenije izpostavila pripravljenost Slovenije, da prevzame zatečene obveznosti za upokojene vojaške zavarovance, ki bodo s svojimi družinskimi člani ostali na ozemlju Republike Slovenije in bodo uporabljali storitve teh organizacij oziroma zavodov. Pomembna je bila tudi informacija, da bodo vsi vojaški obvezniki, ki so bili napoteni na služenje vojaškega roka v JLA iz Slovenije, odpuščeni v treh do štirih skupinah do 15. avgusta 1991, razen tistih, ki bi prostovoljno podpisali izjavo, da želijo služiti vojaški rok v celoti v JLA. Prva skupina vojaških nabornikov bi bila odpuščena do 31. julija 1991, zadnja pa v času od 10. do 15. avgusta 1991.

Republiški štab TO Slovenije je 3. avgusta 1991 svojim podrejenim PŠTO ukazal izdelavo sedemdnevnega načrta vračanja materialno-tehničnih sredstev, streliva in oborožitve JLA, ki so bila zajeta ali odvzeta v minulem obdobju. Izdani so bili tudi podrobna navodila in postopki vračanja. V drugem delu ukaza je bilo določeno, da se morajo v območnih štabih TO oblikovati tričlanske komisije, ki jih sestavljajo predsednik, ki je predstavnik ObmŠTO, in predstavnik organov za notranje zadeve ter upravnega organa za ljudsko obrambo občine kot člana. Tako oblikovane komisije bodo prevzemale objekte in sredstva JLA, ki jih bo ta zapustil po odhodu iz Republike Slovenije. Naloge komisij so bile zapisniško ugotoviti stanje objektov in opreme, poškodbe in drugo škodo, izdelava fotoalbumov, pečatenje objektov in izdelava zapisnikov o pečatenju. Prevzem in pečatenje bi vodil predsednik komisije, fotoalbum pa bi izdelal predstavnik organov za notranje zadeve. Član komisije iz upravnega organa za ljudsko obrambo bi pred pečatenjem objekta organiziral izklop vode, elektrike, plina, telefona in zapisoval stanje števecv. Takoj po pečatenju objektov bi operativno varovanje

zagotavljali Teritorialna obramba ali organi za notranje zadeve po lastnem načrtu, vendar z medsebojnim sodelovanjem oziroma obveščanjem.

Realizacijo dogovorov med komisijo 5. vojaškega območja JLA in komisijo Republike Slovenije o medsebojnem vračanju vojaške opreme, oborožitve in streliva med JLA in TO ter umiku JLA iz Slovenije so nadzirali mednarodni opazovalci. Tako sta 6. avgusta 1991 na mirnodobnem poveljniškem mestu v Brežicah 25. ObmŠTO obiskala predstavnika mednarodne misije, ki je imela sedež v Zagrebu. Obisk mednarodnih opazovalcev je najavil dežurni Postaje milice Brežice, razgovor pa je odobril operativni dežurni 2. PŠTO Dolenjske stotnik 1. stopnje Marjan Grabnar. Pri pogovoru so sodelovali vojaški opazovalec Smets iz Belgije, civilni opazovalec David Maden iz Velike Britanije, predstavnik Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije Aleš Biber ter načelnik 25. ObmŠTO, stotnik 1. stopnje Mitja Teropšič. Mednarodna opazovalca sta

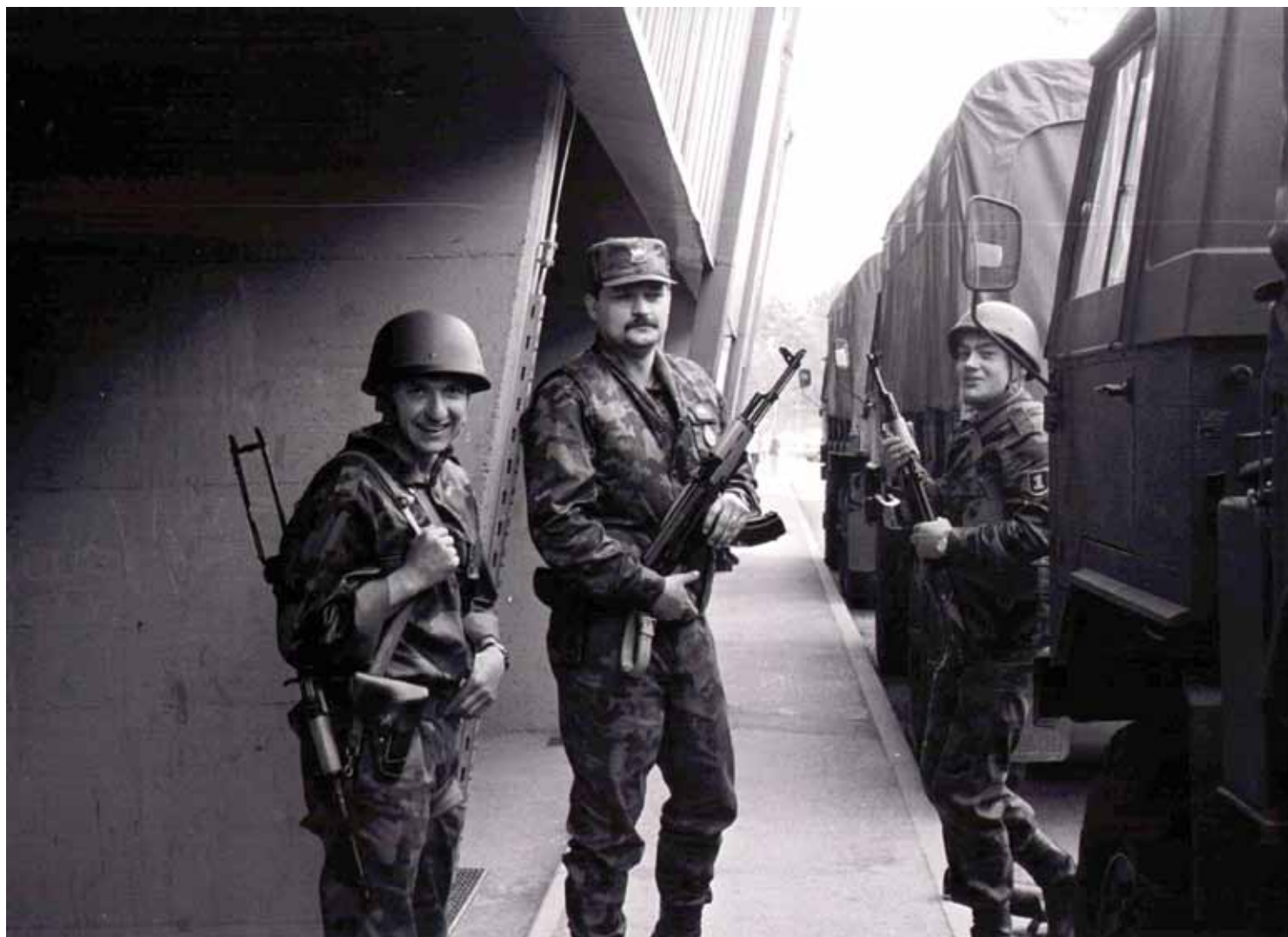
bila predhodno na razgovoru v Garniziji JLA Cerklje, kjer so jih opozorili, da postopek vračanja sredstev JLA, ki naj bi bila v posesti TO, ne poteka. Predstavnik garnizije, verjetno je bil to novi načelnik štaba 474. letalske baze JLA podpolkovnik Miroslav Stambolić, jih je tudi obvestil, da so bili posamezni družinski člani starešin JLA, ki niso prestopili v TO Slovenije, deležni stalnih anonimnih telefonskih groženj in pritiskov. Odgovor stotnika 1. stopnje Mitje Teropšiča je bil, da nobeno od sredstev JLA ni zaplenila TO in da teh sredstev niti ne uporablja. Glede anonimnih telefonskih groženj posameznim družinskim članom JLA pa je pojasnil, da jih ne morejo preprečiti. Nato je mednarodna opazovalca seznanil s količino opreme TO, ki je bila odvzeta nekdanjemu OŠTO Sevnica v maju leta 1990 in še ni bila vrnjena. Prav tako je mednarodna opazovalca opozoril na vsakodnevne detonacije in eksplozije na letališču JLA Cerklje, ki so močno vznemirjale prebivalce v širši okolici Cerkelj in Brežic.

Op. ur.:

V tej številki glasila objavljamo prvi del obsežnega zapisa Mitje Teropšiča Prevzem nepremičnin, oborožitve in vojaške opreme Jugoslovanske ljudske armade v Posavju in njen dokončen umik. V nadaljevanju bomo objavili še poglavja o primopredaji objektov, opreme in oborožitve Garnizije JLA Cerklje, o primopredaji Tehnično-remontnega zavoda JLA Bregana v Breganskem selu, o primopredaji blokirane orožja, streliva in minsko-eksplozivnih sredstev TO, o primopredaji motornih vozil in agregatov JLA ter na koncu o dogovoru in dokončnem umiku Jugoslovanske ljudske armade.

Vsi viri, ki jih je uporabil avtor, so na voljo v uredništvu.

Vzpostavljanje lastne vojske in pekrski dogodki

Polkovnik doc. dr. Tomaž Kladnik

Demokratski procesi, ki so se začeli konec osemdesetih let prejšnjega stoletja v Republiki Sloveniji, so največje nasprotovanje doživeli v vojaškem vrhu Oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije, ki so jih tvorile Jugoslovanska ljudska armada kot zvezna vojska ter Teritorialne obrambe posameznih republik, katerih naloga v obrambi države je bila predvsem varovanje zaledja glavnih front ter delovanje na začasno zasedenem ozemlju.

Formalni vrhovni poveljnik OS je bilo Predsedstvo SFRJ, dejansko pa jih je obvladovalo konzervativno in demokratskim spremembam v SFRJ nenaklonjeno vodstvo Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo ter Generalštaba Oboroženih sil SFRJ.

V Sloveniji se je Teritorialna obramba, od svoje ustanovitve leta 1968, sicer razvijala drugače kot v ostalih republikah zvezne države. Tako je večina izmed njenih maloštevilnih poklicnih pripadnikov, še bolj pa njen večinski

rezervni sestav, v njej videla ponovno obuditev ideje slovenske vojske. Vendar se je, tako kot že mnogokrat prej v zgodovini slovenskega naroda, izkazalo, »da prihodnost pripada pogumnim« oziroma tistim pripadnikom TO RS, ki so brez pomisleka podprli demokratske spremembe v svoji domovini. Med temi zagotovo ni bilo takratno vodstvo Republiškega štaba za Teritorialno obrambo RS, ki je že 14. januarja 1990 z ukazom podrejenim občinskim štabom TO zahtevalo, da se izdelata in se mu pošlje natančen pregled orožja, streliva in minskoeksplozivnih sredstev, ki so jih v posameznem občinskem štabu TO hranili zunaj skladišč JLA. Namen tega ukaza, ki je dejansko pomenil začetek razoroževanja enot in poveljstev TO RS, je bil viden na sam dan primopredaje dolžnosti članov Izvršnega sveta RS, saj je 15. maja 1990 RŠTO izdal ukaz o razorožitvi TO oziroma predaji hranjenja orožja, streliva in minskoeksplozivnih sredstev, ki so izven objektov JLA, v objekte JLA. Novo republiško vodstvo se je na ta ukaz

odzvalo takoj in novi sekretar za ljudsko obrambo Janez Janša je občinskim upravnim organom za ljudsko obrambo poslal brzojavko, s katero je prepovedal oddajanje orožja v objekte JLA.

Eno ključnih vprašanj, okoli katerih so se najbolj izostrila nasprotja med stališči, ki sta jih zagovarjali federacija oziroma JLA in RS, je bilo vprašanje območij služenja vojaškega roka za slovenske nabornike. JLA je neprestano zavračala zahteve Slovenije, da bi večina nabornikov služila vojaški rok na območjih, ki so bila bliže kraju njihovega bivanja oziroma njihovi republiki, zato so že na začetku okrepljenega pritiska razmišljali tudi o drugih rešitvah. Medtem ko je Skupščina RS pripravljala zahtevo, da Predsedstvo SFRJ uvede služenje vojaškega roka za nabornike iz Slovenije samo v 5. vojaškem območju, so v Republiškem sekretariatu za ljudsko obrambo začeli iskati druge možnosti, in sicer služenje vojaškega roka v organizaciji in izvedbi republiških organov ter institucij. Prve analize so pokazale, da je za uspešno izvedbo usposabljanja zunaj JLA treba zagotoviti spremembe na normativno-pravnem področju ter predvsem nastanitvene, kadrovske in materialne pogoje usposabljanja. Že poskusna analiza, v katero so bile zajete potrebe RS po kadrih, vojašnicah, vojaški opremi, oborožitvi za usposabljanje 12.000 nabornikov letno, je pokazala, da organi in organizacije RS nimajo dovolj kadrov, opreme in nastanitvenih kapacitet. Začeli so iskati druge, vmesne rešitve. Po ogledu možnih lokacij za usposabljanje vojakov na območju RS v Kostanjevici na Krasi, Pekrah pri Mariboru in na Igu pri Ljubljani je polkovnik Bogdan Koprivnikar dobil nalogo, naj pripravi idejni projekt o organizaciji služenja vojaškega roka v RS, ki je nosil naslov Organiziranje usposabljanja rekrutov izven JLA v organizaciji republiških organov. Cilj projekta je bil opredeliti celotno problematiko usposabljanja rekrutov in s tem služenja vojaškega roka. Predlagal je potrebne temelje za sprejemanje odločitev o organiziranju usposabljanja rekrutov in služenju vojaškega roka in nakazal način vzpostavljanja oboroženih sil oziroma slovenske vojske v novi državni ureditvi. Pri tem so bile izpo-

stavljene naslednje osnovne skupine pričakovanih problemov: zagotavljanje materialnih pogojev usposabljanja, zagotavljanje kadrov za usposabljanje, zagotavljanje finančnih sredstev, opredelitev učnih programov ter opredelitev ustavnih, zakonskih in drugih pravnih predpisov, ki so bili potrebni za izvajanje predvidenega usposabljanja. Idejni projekt je bil konec septembra 1990 odobren na kolegiju sekretarja za ljudsko obrambo in imenovana je bila delovna skupina za izdelavo predloga projekta in nato za njegovo realizacijo. Januarja 1991 pa je bila imenovana komisija za izbor najustrežnejših uniform za Slovensko vojsko. Pripraviti je morala predloge za uniforme različnih rodov in služb, barve posameznih delov uniform ter oblikovne predloge zanje. Nastanitveni pogoji v izbranih centrih za usposabljanje so bili zelo slabi, zato je bilo treba objekte na Igu in v Pekrah obnoviti. V nekaj več kot treh mesecih je bilo treba pripraviti projekt za adaptacijo, narediti gradbene posege in opremiti prostore. Naslednji pomemben korak je bil zagotavljanje ustreznih kadrov, častnikov in podčastnikov, ki naj bi vodili usposabljanje. Predvsem se je računalo na pomoč rezervnih častnikov, vendar je bil njihov odziv nepredvidljiv, saj je JLA že odkrito grozila, da bo reagirala s silo, zato je bilo sodelovanje v projektu nevarno. Na podlagi razpisa za sprejem civilnih oseb za opravljanje dolžnosti vojaških starešin v ustanovah in enotah TO je komisija Republiškega sekretariata za Ljudsko obrambo RS v sestavi: Bogdan Koprivnikar, pomočnik republiškega sekretarja kot predsednik komisije, Danijel Kuzma, načelnik oddelka za operativne zadeve v RŠTO, in Igor Ivančič, republiški podsekretar, naredila selekcijo prijavljenih kandidatov, s katerimi je bil opravljen zdravniški pregled in delno preverjanje. Za vodji učnih centrov sta bila nato imenovana Bojan Šuligoj na Igu, v Pekrah pa Andrej Kocbek.

Priprave na usposabljanje so se nadaljevale s tečajem inštruktorjev in komandirjev, ki se je za pripadnike obeh učnih centrov začel 15. aprila 1991 v Poljčah. Usposabljanje je potekalo na osnovi Načrta in programa bojnega usposabljanja vojaških obveznikov v

učnem centru, teme, ki so jih izvajali že zaposleni v TO RS, pa so bile: mesto in vloga inštruktorja in komandirja pri usposabljanju, didaktika in metodika usposabljanja ter vsebine in metodike predmetov taktika, postrojiveno pravilo, splošni vojaški predpisi, ABKO in sanitetni pouk. Po zaključku tečaja so pripadniki obeh učnih centrov odšli na Ig oziroma v Pekre ter začeli s pripravami na začetek usposabljanja vojakov. Starešine, ki so bili v poveljstvu učnega centra, so se ukvarjali z načrtovanjem, prevzemanjem materialno-tehničnih sredstev, poročanjem, usklajevanjem z nosilci usposabljanja ter nosilci zavarovanja, iskali možnosti uporabe strelšč in vadišč ter pripravljali pogoje za nemoten sprejem pripadnikov poskusne generacije nabornikov. Starešine, ki so bili razporejeni v učnih četah, pa so izvajale vsebinske in metodične priprave na začetek usposabljanja, kot so pisane opomnikov, selekcija literature in učnih pripomočkov, spoznavanje nove oborožitve in opreme ter priprava druge učne dokumentacije. Temeljni namen poskusnega usposabljanja vojakov v enotah TO RS je bil, poleg usposabljanja vojakov, preverjanje ustreznosti vsebin in organizacije vojaškega usposabljanja v TO ter preverjanje ustreznosti novih uniform in ostale osebne opreme posameznikov in enot TO. Usposabljanje vojakov je bilo razdeljeno v dve fazi. V prvi fazi je bilo izvedeno usposabljanje v zna- njih in veččinah, ki jih mora obvladati vsak vojak kot posameznik, v drugi fazi pa so se vojaki usposabljali v veččinah, ki se nanašajo na delovanje enot od oddelka do čete. Cilj takega usposabljanja je bil obvladovanje znanj in veščin, ki jih potrebuje vojak za izvajanje namenskih nalog v boju in pri izvajanju zaščite ter vseh vrst reševanj. Glavni poudarek je bil na ravnanju s pehotnim orožjem tako v vlogi strelca v protipehotnem in protioklepnem bojevanju kot v vlogi enote pri izvajanju bojnih nalog v napadu, obrambi, zasedi, boju v naselju, izvidovanju, bojnem zavarovanju, izdelovanju in premagovanju minskih polj, pri nalogah radiološke, kemične in biološke zaščite ter dekontaminacije, utrjevanju in maskiranju, oviranju ter pri diverzantskem in protidiverzantskem dejstvom in to vse v 126 delovnih dneh.

15. maja 1991 je bilo v obeh učnih centrih še posebej slovesno. Že pred napovedanim časom prihoda prvega nabornika na služenje vojaškega roka v enotah TO RS se je pred vhodom v oba centra razlegal glas harmonike, na avtomobilih so bile slovenske zastave, okoli vhoda pa je množica kar naraščala. Skozi vhodna vrata 510. UC Ljubljana (Ig) je tako vstopilo 180 nabornikov, skozi tistega v 710. UC Maribor (Pekre) pa 120. Čeprav so svojci nabornikov vztrajali pred vrati centrov in se veselili dejstva, da bodo njihovi fantje prvič v zgodovini slovenskega naroda služili vojaški rok v slovenski vojski, je v centrih hitro zavladal red, začelo se je nameščanje nabornikov v sobe, razdeljevanje opreme in formiranje učnih enot pripadnikov prve poskusne generacije slovenskih vojakov, kar je dokazoval znak na levem rokavu uniforme – velika rumena številka 1 na temni podlagi, obrobljena z barvami slovenske zastave. Ta izjemni dan v vojaški zgodovini slovenskega naroda v Slovenski vojski in vsej državi s ponosom proslavljamo kot dan Slovenske vojske. Na drugi strani pa je nasprotnik stopnjeval psihološki pritisk na starešine in vojake centrov ter pripadnike TO, ki so izvajali njihovo ožje in širše varovanje. Višek le-tega je bila obkolitev 710. učnega centra v Pekrah pri Mariboru 23. maja 1991, ki je pomenila prvo odkrito agresijo JLA proti slovenskemu narodu in samostojni poti RS v prihodnost. Po zajetju, pogovoru z vodjo centra in odhodu iz centra, ko sta podporočnika in vojaka JLA, oborožena z ostrim strelivom, radijsko postajo, topografskimi kartami in noži, izvajala izvidovanje v okolici učnega centra, je pred vhod učnega centra pripeljalo šest oklepnih transporterjev vojaške policije JLA, opremljenih za boj. Poveljujoča oficirja sta nastopila zelo odločno ter zahtevala vrnitev obeh prijetih pripadnikov JLA, naborno dokumentacijo vojakov TO v učnem centru, vseh 120 vojakov ter varnostnega častnika centra. Vodja centra je o zahtevah JLA obvestil republiškega sekretarja za obrambo Janeza Janšo, ki je odločil, da se učni center ne sme ukloniti vojaškim grožnjam, center pa naj z lastnimi silami in silami TO, ki so varovale center, organizira obram-

Foto: Arhiv Večera

bo, nabornike pa je treba namestiti na najbolj varno mesto v centru, ter hkrati obljubil okrepitev in posredovanje pri JLA. Tako so si v negotovem položaju, z nenehno možnostjo, da izbruhne bojni spopad, več ur stali nasproti pripadniki JLA in TO, ki so imeli ukaz, naj streljajo, če bo kateri pripadnik JLA stopil v center. Položaj se je bistveno spremenil, ko so na kraj dogajanja prišli novinarji in domačini iz Pekar in Maribora, ki so bili pripadnikom centra v veliko moralno podporo. S tem se je začelo merjenje moči in živcev dogajati pred očmi domače in svetovne javnosti. Pogajanja med obema stranema so se izpred centra prenesla v prostore občine Maribor, pritisk JLA na center pa se je proti večeru le še stopnjeval. Med pogajanja je bil ugrabljen poveljnik vzhodnoštajerskega pokrajinskega štaba TO podpolkovnik Vladimir Milošević, vojašnicam JLA pa je bil s slovenske strani kot povračilni ukrep prvič izključen telefon in odklopljena električna energija. Kmalu po ugrabitvi so se oklepniki JLA umaknili iz Pekar in učni center je bil deblokiran, podpolkovnik Milošević pa postavljen pred improvizirano vojaško sodišče JLA, ki mu je izreklo oprostilno sodbo. Psihološki pritiski JLA na center so se nadaljevali vse do izbruha vojne za Slovenijo in so zasejali negotovost tudi v UC na Igu, v katerem so pričakovali podobni ukrep JLA. Kljub pritiskom pa se je usposabljanje v obeh centrih nadaljevalo in doseglo potrditev sprejema nabornikov v vojaško enoto – slovesno prisego, ki je bila 2. junija 1991. Prisega

se je poleg svojcev vojakov udeležil ves politični in vojaški vrh RS in s tem pokazal svojo neomajnost pri izvedbi osamosvojitvenih načrtov. Po vrnitvi s prostega konca tedna je normalno vojaško življenje steklo po ustaljenem ritmu. Izvajala so se prva streljanja in terenska usposabljanja v bližnji okolici centrov, pa tudi priprava častne enote slovenske vojske, ki so jo sestavljali starešine in vojaki obeh centrov, ki je počastila razglasitev državne samostojnosti. Med vojno za slovensko samostojnost so bili vojaki obeh učnih centrov sprva evakuirani na območje Medvedjeka, nato pa razporejeni na slovensko-hrvaško mejo, na kateri so varovali mejne prehode in druge pomembne objekte, in sicer: 510. UC na mejnih prehodih Dragonja, Podgrad, Jelšane, Brod na Kolpi, Metlika, Obrežje in Dobova ter 710. UC: Dobovec, Gruškovje, Ormož in Mursko Središče. Naslednji dan je bil ukaz preklican, varovanje pa so prevzeli pristojni štabi TO, ki so morali obema centroma zagotoviti lokacijo in pogoje nadaljnjega usposabljanja. Konec vojne so dočkali na območju Dražgoš in Kroke (510. UC) oziroma Belih Vod in Smrekovce (710. UC). Z drugo fazo usposabljanja so nadaljevali na matičnih lokacijah in jo zaključili 14. oktobra 1991, ko je bila na vadišču Poček izvedena zaključna vaja obeh učnih centrov TO, ki se je je udeležil tudi minister za obrambo RS Janez Janša. Usposabljanje vojakov v obeh učnih centrih se je zaključilo sredi novembra 1991.

Dravograd

Izkušnje iz obrambne vojne za Slovenijo 1990-1991 - 1

Simona Pörš

V našem glasilu vam bomo v naslednjih številkah predstavili nekaj najbolj pomembnih dogajanj iz obrambne vojne za Slovenijo, ki jih povzemamo iz knjige več avtorjev OBRAMBNA VOJNA ZA SLOVENIJO 1990-1991. Tokrat objavljamo dogajanja v Dravogradu avtorice Simone Pörš iz Vojaškega muzeja Slovenske vojske.

Iz Maribora je 27. junija 1991 ob 9. uri na Koroško odpeljala oklepno-motorizirana kolona, ki je štela 136 pripadnikov (9 častnikov, 7 podčastnikov in 120 vojakov). Naloga kolone, ki je imela samohodni top, 9 tovornjakov, 7 oklepnih vozil (od teh 5 bojnih oklepnih vozil 20/3), 5 terenskih vozil, poveljniško vozilo, vozilo za zveze in sanitetno vozilo, je bila zasesti mejna prehoda Vič in Holmec. Kolona je odšla proti Rušam, tam prebila blokado in nadaljevala pot proti zahodu.

Oviranje smeri so načrtovali že na relaciji Fala–Ožbolt, prve cestne ovire naj bi postavili pri Ruti, a po ukazu poveljnika 8. PŠ TO so jih pri Spodnji Vižingi, branili pa so jih pripadniki 158. voda za protidiverzantsko delovanje (v nadaljevanju: 158. pdivv) pod poveljstvom poročnika Dušana Tkalca. Z dobro postavitvijo blokade jim je uspelo zadržati kolono tri ure, od 12. do 15. ure, vendar so pripadniki JLA kljub opozorilom o uporabi orožja ob odstranjevanju ovir te začeli umikati in se celo razporejati za boj. Nasproti 158. pdivv je stala prevelika in premočna vojaška sila, zato je poveljnik 83. Obm ŠTO sklenil umakniti enoto s položaja, saj niso pravočasno dobili pomoči. Vzrok je bila zamuda pri mobilizaciji dela 97. JoD, katerega bojno sposobni del naj bi skupaj s 157. vodom za protidiverzantsko delovanje (v nadaljevanju:

157. pdivv) pod poveljstvom poročnika Dušana Horvata oviral komunikacijske poti proti mejnemu prehodu Radelj, saj je obstajala velika nevarnost, da JLA iz kolone izloči del sil za njegovo zavzetje. Kolona je počasi prodirala skozi Radlje, pred barikado v rajonu Dobrava–Muta na Karavaningu je prišla ob 17.15. Nasproti sta ji stali dve enoti TO, in sicer 2. četa 62. koroškega odreda TO pod poveljstvom stotnika Vladimirja Lorencija in 2. četa enote za posebne namene TO Slovenj Gradec pod poveljstvom stotnika Jožeta Petriča. Navzoč je bil tudi namestnik poveljnika 2/62 OdTO, stotnik Branko Kaker, pooblaščen za vodenje pogajanj. Enoti sta imeli nalogo, da postavita cestne ovire ter jih branita. Pripadnike JLA so pozvali k vdaji, podpolkovnik JLA Ralevič pa je predlagal pogajanja. Na njih je najprej postavil pogoj, da se bo pogajal samo z enako rangiranim častnikom 83. Obm ŠTO, sicer jim morajo sprostiti pot do vojašnice v Dravogradu. Poveljnik 83. Obm ŠTO je 27. junija 1991 zvečer načelnika štaba 83. Obm ŠTO stotnika 1. stopnje Ožbalta Fajmuta poslal na Karavaning z nalogo uskladiti delo TO RS in poskrbeti, da kolona ostane blokirana. Medtem pa je poveljnik 83. Obm ŠTO major Viktor Jeroml prejel sporočilo, da so pripadniki JLA na Muti uporabili bojni plin proti civilnemu prebivalstvu

ter da je JLA ob 22. uri uspelo obiti cestne ovire in da je 99. jurišni odred TO Radlje pod poveljstvom stotnik Ivana Helbla prišel na položaje prepozno. V trenutku navedenega sporočila se je kolona JLA pri Gortini že vključevala na cesto proti Dravogradu. Za pomoč ob blokadi kolone v rajonu Dobrava–Muta so bile mobilizirane poleg 99. JoD TO še 30. samostojna četa v Vuhredu pod poveljstvom stotnika Bojana Mithansa, 31. samostojna četa v Vuzenici pod poveljstvom Antona Pridigarja, 29. samostojna četa v Podvelki pod poveljstvom stotnika Bojana Stepišnika, ki pa jih niso aktivirali za ta namen.

Po sporočilu, da je bila blokada prebita, je milica postavila cestni zapori pri Trbonjah in pri Boštjanu ter skupaj z pripadniki TO in civilnim prebivalstvom pripravila še zaporo tik pred Dravogradom, nasproti vojašnice JLA v Bukovju, v kateri je imelo sedež poveljstvo 66. obmejnega bataljona JLA. Do te cestne zapore je kolona JLA prispela ob 2. uri zjutraj 28. junija 1991 in bila dokončno zaustavljena.

Taktično je bila ta blokada postavljena na neprimernem mestu, saj je omožala medsebojno ognjeno podporo pripadnikov JLA v oklepni koloni in vojašnici Bukovje.

Namestnik poveljnika EPN TO Slovenj Gradec Bojan Cokan je 27. junija 1991 ob 21. uri na 83. Obm ŠTO prejel

ukaz o varovanju barikade na cesti proti Dravogradu, pri Boštjanu. Naloga enote je bila, da skupaj z 28. sč zaustavi kolo- no pred barikado in s pogajanjem doseže njeno vdajo ali vrnitev v Maribor. Enota je takoj začela izvajati premik iz Slovenj Gradca proti Dravogradu, vendar so jih tam ustavili policisti in jo seznanili z neprehodnostjo barikade tik pred Dravogradom z mariborske strani. To je povsem spremenilo potek dogodkov, saj dostop do Boštjana ni bil mogoč. Poveljujoči ni imel podatkov, kako uspešne so enote TO RS pri zadrževanju prodirajoče kolone, zato tudi ni mogel oceniti, v kolikšnem času bi kolona lahko prišla do blokade pri Boštjanu in koliko je časa za premik enote peš. Sprejeta je bila odločitev, da enota nadaljuje pot prek Ojstrice, pri čemer je ob njenem spuščanju v dolino na razmočeni poti zdrsnil tovornjak, ki je tako zaprl pot drugim. Na ogled je s terenskim vozilom odšel poveljujoči s spremstvom, enota pa je pod poveljstvom Janeza Pušnika nadaljevala pot peš. Ob prihodu v rajon Boštjana, približno ob dveh zjutraj, je sledilo presenečenje – blokade na predvidenem mestu namreč ni bilo. Domačini so pripadnikom TO RS povedali, da je postavljena na pol poti med Murnhofom in Boštjanom. Vendar je pripadnikom JLA uspelo prebiti tudi to barikado, na kolono pa je bojno delovala 28. sč, ki je položaje nad barikado in cesto zavzela okoli enih zjutraj, a to ni zaustavilo vozil.

Poveljujoči EPN s spremstvom se je vračal proti svoji enoti, ki je prihajala iz smeri Ojstrice, in jo usmeril v rajon za umik (na kmetijo Črešnar). Medtem je prejel ukaz nadrejenega poveljstva o vnovičnem napadu na kolono JLA, ki je tik pred Dravogradom naletela na barikado, ki je ni mogla prebiti. Enota se je odpravila proti Dravogradu, da bi v rajonu barikade zavzela položaje, s katerih bi preprečevala morebitni umik kolone čez Ojstrico. Enota je imela nalogo, da se pred tem poveže z 28. sč, ki je, ne glede na to, da prihod na skupne položaje ni bil usklajen, opravila ukazano. Takoj po zasedbi položajev je bil sprožen strel, ki mu je sledilo obstreljevanje med pripadniki TO RS in JLA v koloni. Pripadnike JLA je k vdaji pozval Vinko Vrčkovnik,

pripadnik poveljstva EPN, odgovornost za pogajanja pa je prevzel namestnik poveljnika EPN, Bojan Cokan. Vendar poveljnik kolone JLA ni sprejel zahtev TO RS, so se pa dogovorili za nadaljevanje pogajanj.

Že okoli 8. ure zjutraj, 28. junija 1991, so pripadniki JLA s svojih položajev na robu gozda ob Grilčevi vikendhiši streljali na kompozicijo železniških vagonov, ki so zapirali cesto Dravograd–Bukovje, na izvidniški oddelek 89. jurišnega odreda na položajih ob skladišču podjetja Intes, dravograjsko policijsko postajo in most. Obstreljevanje je terjalo tudi edino smrtno žrtev med pripadniki TO RS na Koroškem. Vincenca Repnika je smrtno zadel ostrostrelec s podstrešja vojašnice v Bukovju. Potem ko so 83. Obm ŠTO Slovenj Gradec obvestili o dogajanju, je ob 9.15 sledil ukaz načelnika štaba o napadu na vojašnico v Bukovju. Pripadniki JLA so nadaljevali obstreljevanje položajev 98. JoD pod poveljstvom stotnika Janeza Bračka. Streljanje je trajalo do zgodnjega popoldneva, sledila je odločitev poveljujočega 98. JoD za napad, s katerim bi zasedli njihove položaje in jih poskusili prisiliti k umiku v vojašnico. Zasedo oziroma ognjeno točko JLA naj bi uničili z razstrelitvijo njihovega položaja z izstrelki iz ročnega metalca M-53. Nalogo so zaupali vodu za ognjeno podporo pod poveljstvom poročnika Milana Prše. Napad je bil uspešen, saj so se pripadniki JLA umaknili v vojašnico.

Sledil je pregled terena, opravil ga je izvidniški oddelek 98. JoD pod poveljstvom vodnika Silva Zajca. Po njem so se enote TO RS premaknile na nove položaje na območju vojašnice Bukovje. Tako je 1. strelski vod pokrival območje nad vojašnico Bukovje zaradi preprečitve prodora pripadnikov JLA v smeri Otiškega Vrha, 2. strelski vod se je premaknil na linijo Drava–bunker–Grilčeva vikendhiša, 3. strelski vod pa se je utrdil od cesti Bukovje–Trbonje zaradi blokade prodora pripadnikov JLA v smeri Trbonj. Enote so se na novih položajih utrdile, dejavnosti pa so z občasnimi obstreljevanjem trajale do večera.

Prvi dan spopadov za vojašnico Bukovje so se vdali tudi trije pripadniki JLA slovenskega rodu, poročnik Ko-

nrad Javornik ter stari vodnik Velimir Stubičar in vodnik Dušan Srčić.

Ob 9.44 so nadaljevali pogajanja. Takrat je bil pogajalec na strani TO RS poveljnik 83. Obm ŠTO Slovenj Gradec. Pogajalec JLA je samo ponovil zahteve, naj z odstranitvijo barikade omogočijo nadaljevanje poti koloni JLA za izpolnitev naloge. Seveda temu ni bilo moč ugoditi in pogajanja so se neuspešno končala. Že pred tem je na položaje v Dravograd prišla 1. četa 891. odreda za posebne namene iz Velenja z 80 pripadniki pod poveljstvom stotnika Alojza Hudarina ter 41. in 42. diverzantski vod s skupno 34 pripadniki, v popolnanskem času pa se jim je pridružila še velenjska četa za ognjeno podporo (v nadaljevanju: ČOP Velenje) pod poveljstvom stotnika Antona Planinca.

Ob 15.39 se je začel letalski napad JLA na Dravograd, vendar sta letali MiG 21 izstrelke odvrgli v Dravo v bližini mostu. Na letali je ob njenem vračanju čez letališče Turiška vas ob 15.41 bojno deloval vod PzO. Posredoval je tudi ob drugem letalskem napadu ob 17.07, po katerem je bil prerazporejen na položaje v Dravograd.

Zvečer se je enemu od oklepnih vozil uspelo zriniti mimo barikade, a ga je zaustavila goreča cisterna. Ogenj je povzročil protioklepni izstrelki pripadnika 1/EPN Velenje, izstreljen na Mariborski cesti v Dravogradu.

28. junija 1991 ob 20.15 je bil izdan ukaz, da se do 21. ure ustavijo vse dejavnosti napadanja enot in objektov JLA.

Pogajanja z JLA so se vnovič začela 1. julija 1991 opoldne v stavbi dravograjske občine. Glavni pogajalec je bil poveljnik 83. Obm ŠTO Slovenj Gradec, major Viktor Jeroml, na strani JLA pa je pogajanja vodil polkovnik Stojan Filipović. Na podlagi depeše operativne podskupine Republike Slovenije za Zahodno-štajersko pokrajino, prejete 29. junija 1991, s katero so bili posredovani sklepi predstavnikov Slovenije, treh zunanjih ministrov Evropske skupnosti in predstavnikov vlade SFRJ, so bili postavljeni pogoji za vdajo pripadnikov JLA v koloni. Vendar pogajalec JLA, kot je dejal, ni bil pristojen za sprejetje pogojev o predaji tehnike in orožja pripadnikom TO RS in ker pooblastila poveljnika 31. korpusa v Mariboru ni pridobil do

nadaljevanja pogajanj ob 19. uri, niti ta pogajanja niso obrodila sadov.

2. julija 1991 so bile na dravogradskem bojišču, v rajonu Dravograd–Trbonje, te enote: 98. JoD, 2/62. OdTO in 31. samostojna četa pod poveljstvom poročnika Antona Pridigarja, v rajonu Dravograd–Boštjan–Vrata pa 41. diverzantski vod pod poveljstvom poročnika Janeza Planinšca, 42. diverzantski vod pod poveljstvom poročnika Alojza Šajherja, 97. JoD, 2. četa EPN Slovenj Gradec, 1. četa EPN Velenje, ČOP Velenje, 30. samostojna četa in 99. jurišni odred TO. V dneh, ki so sledili, se jim je pridružilo še 7 pripadnikov voda za ognjeno podporo iz 132. pdesč, ki so pred tem delovali na Holmcu.

41. divv je že 28. junija 1991 dobil nalogo, da ob Mariborski cesti izdela minske ovire in ob morebitnem prodoru oklepnih vozil iz kolone skupaj z 42. divv napade oklepnike. 29. junija 1991 je poveljnik 42. divv, poročnik Alojz Šajher, dobil ukaz za premik na Mariborsko cesto z nalogo, da 41. divv pomagajo pri postavljanju minskih ovir. To nalogo so skupaj tudi opravili. 2. julija 1991 pa je 42. divv dobila novo nalogo – postavitve minskega polja v gozdu nad Šteharnikom oziroma neposredno pred cestno blokado v Dravogradu. Naslednji dan je enota opravila to nalogo skupaj s poročnikom Zdravkom Kacom in skupino izbranih vojakov TO RS. Na območju, dolgem 300 metrov, so postavili protipehotne potezne mine, seveda pa so pripadniki enote sestavili tudi ekipo za varovanje minskega polja.

Dejavnosti na bojišču so prehajale v sklepni del, pričakovali so letalski napad. Ob 15.22 so opazili letala nad robom Dobrave, 50 do 80 metrov nad Dravo. Pripadniki voda PzO so na ukaz poveljnika odprli ogenj najprej po enem paru letal in potem še po drugem, zato sta se obrnili in odleteli iz dosega topov. Takrat je bil sprožen tudi alarm za nevarnost letalskega napada. Premirja je bilo konec. Zaslišali so se prvi streli, streljanje je postajalo vse bolj intenzivno na obeh straneh. Silovitost spopada je lepo ponazoril poveljnik 98. JoD: »... je listje in vejevje z dreves dobesedno padalo po nas in je pravi čudež, da ni bil nihče ranjen ali

celo mrtev.« Ob 18.10 je mina 82mm po prvih ocenah zadela vojašnico, a se je pozneje izkazalo, da so bila zadeta vozila na dvorišču pred njo, ki so zgorela. Ob 18.28 je poveljnik 1/EPN Velenje pozval pripadnike JLA k vdaji in ultimativno izjavil, da v nasprotnem primeru čez 15 minut sledi streljanje. To se je tudi zgodilo. JLA je ob 19.23 pozval k vdaji tudi poveljnik 83. Obm ŠTO Slovenj Gradec. To je bil zadnji poziv k vdaji, ki pa je ni bilo. Spopad se je nadaljeval.

Ob 21.30 je JLA privolila v pogajanja. Na Mariborski cesti so se tako sredi noči srečali poveljnik 83. Obm ŠTO Slovenj Gradec in poveljnik kolone JLA s spremstvom ter se dogovorili za pogajanja naslednji dan.

Pogajanja so se nadaljevala 3. julija 1991 pred vojašnico Bukovje. Slovensko stran sta zastopala poveljnik 83. Obm ŠTO Slovenj Gradec in predsednik skupščine občine Dravograd, pogajalca na strani JLA pa sta bila polkovnik Stojan Filipovič in podpolkovnik Stevan Tomič. Pogajanja niso bila uspešna. Spet se je zataknilo pri pooblaščenosti polkovnika Filipoviča, saj ta ni imel pooblastila za sprejetje enega od pogojev, in sicer vrnitve kolone v matično, torej mariborsko vojašnico. Sam je namreč želel kolono prepeljati v vojašnico Bukovje. Ista ekipa pogajalcev se je po dogovoru spet sešla ob 18. uri, pogoji TO RS so ostali isti in JLA jih je takrat sprejela. Pogajanja so končali ob 19.46.

Sledili so dogovori o smeri umika kolone. Poveljnik 83. Obm ŠTO Slovenj Gradec ni sprejel predloga o vračanju v smeri Slovenj Gradec–Varaždin, a njegovo nestrinjanje ni vplivalo na dokončno odločitev. 4. julija 1991 je poveljnik 83. Obm ŠTO Slovenj Gradec kot glavni pogajalec z JLA s pogoji za umik kolone seznanil polkovnika JLA Stojana Filipoviča. Določili so, da začnejo kolono oblikovati opoldne, njen odhod naj bi sledil ob 13. uri. Kolona se je po številnih izgovorih in zavlačevanjih dejansko premaknila ob 19.23. Pred tem, ob 19. uri, je poveljnik ZŠP TO RS želel obvestiti Filipoviča, da bo sam prevzel vodenje kolone. Vzpostavila sta zvezo in poveljnik ZŠP TO RS major mag. Viktor Krajnc je polkovniku JLA Stojanu Filipoviču podal navo-

dila o vzpostavitvi kolone. Odšla je v smeri Slovenj Gradec–Mislinja–Gornji Dolič–Spodnji Dolič–Vitanje–Slovenske Konjice–Žiče–Poljčane–Mestinje–Rogaška Slatina–Rogatec–Krapina. V Slovenskih Konjicah se je od nje odcepila izvidniška četa JLA in v smeri Slovenske Bistrice šla proti Mariboru, od tam pa v Varaždin.

Po odhodu kolone s Koroške je tam ostalo še približno 20 pripadnikov JLA v vojašnici Bukovje, ki pa so bili pod strogim nadzorom. Ti so zapustili vojašnico 27. julija 1991 ob 15.33 in z njihovim odhodom na Koroškem ni bilo več pripadnikov JLA. TO RS je prevzela vojašnico 3. septembra 1991.

Helikopterski desant enot zvezne policije

27. junija 1991 ob 15.40 je bil na dravogradske nogometno igrišče desant 15 miličnikov zvezne milice z nalogo pomagati mejnim enotam JLA skupaj z okrepitevami z oklepne kolone pri prevzemanju in zapiranju mejnih prehodov, od katerih naj bi ostal odprt samo železniški prehod Prevalje. Tam je bil takrat 42. diverzantski vod TO Dravograd, ki pa ni bil sposoben bojne delovanja zaradi slabe oboroženosti, nepopolnjenosti enote in neusposobljenosti za takšno nalogo. Tako so na območje poslali 115. protidiverzantsko četo pod poveljstvom stotnika Branka Garnbreta z nalogo vzpostaviti širšo in ožjo blokado zveznih miličnikov. Enota je obkolila trinajst miličnikov, dva so odpeljali v vojašnico v Bukovju. Obkolitvi je sledil poziv k vdaji ter pogajanja med poveljnikom 115. pdivč in poveljnikom enote zvezne policije, ki pa niso bila uspešna. Po tem je vlogo glavnega pogajalca z zveznimi policisti prevzel načelnik štaba 83. Obm ŠTO Slovenj Gradec. Večkratno zagotovilo, da je oklepna kolona, s katero naj bi se združili v Dravogradu in izvajali nadaljnje bojne naloge, ustavljena in blokirana, ter jamstvo o spoštovanju mednarodnega vojnega prava sta poveljnika zveznih policistov prepričala k vdaji. Policiste so z avtobusom prepeljali v Slovenj Gradec, kjer so jih predali organom za notranje zadeve.

Op.ur.: Viri, ki jih je uporabila avtorica, so na voljo v uredništvu.

Konferenca svetovne veteranske organizacije - WVF

Marjan Grabnar

Najboljši pregled statusa vojnih veterancev dobimo iz gradiva Svetovne veteranske organizacije, ki ga je pripravila za 7. pravno konferenco Svetovne veteranske organizacije (WVF). Konferenca je potekala v Parizu od 23. do 27. novembra 2010, udeležili smo se je tudi predstavniki Slovenije. Štiri veteranske organizacije Slovenije, ki smo članice WVF (ZVVS, Sever, ZZB in ZDVI – vojni invalid), smo pripravile svoja stališča za to konferenco.

Predstavljena stališča lahko strnem v naslednje:

zakoni, ki urejajo status vojnih veterancev, so Zakon o vojnih invalidih, Zakon o vojnih veteranih, Zakon o posebnih pravicah žrtev vojne za Slovenijo, Zakon o žrtvah vojnega nasilja, Zakon o financiranju ZZB in Zakon o vojnih grobiščih. Avtor članka ne pozna določb pravkar sprejetega Zakona o uravnoteženju javnih financ, oziroma tako imenovani »superzakon«, in

koliko je le-ta posegel v »naše« zakone. Izvajanje sprejetih zakonov veteranci ocenjujemo kot korektno.

Iz analize WVF lahko povzamemo, da je v svetu okoli 75 odstotkov držav, ki imajo ministrstva, pristojna za veterane. V Sloveniji je to Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. V 92 odstotkih držav obstaja zakonodaja s področja veterancev. Glede pravic sorodnikov žrtev vojne (vdove itd.) je zadeva urejena v 90 odstotkih držav, najboljše imajo to področje urejeno na Danskem, Filipinih in v Maleziji. Posebno bolnišnično zdravljenje za veterane je urejeno v 67 odstotkih držav in za poklicno usposabljanje žrtev vojne v 45 odstotkih držav. Veteranske pokojnine so urejene v 72 odstotkih držav.

V Sloveniji so pokojnine urejene enotno za vse, ne glede na to, ali ima kdo status veterana. Kar v 70 odstotkih držav ni rezerviranih posebnih

prostih delovnih mest za veterane oziroma nobenih ugodnosti pri sklepanju delovnega razmerja. V 95 odstotkih držav obstaja pomoč za invalide (protetika itd.) in približno 42 odstotkov držav ima posebne inštitucije za to področje, tudi Slovenija. Zelo slabo je stanje pri reintegraciji vojnih invalidov v družbo, saj je to urejeno samo v 28 odstotkih držav. Kar zadeva pravno ureditev za veterane, ki so služili v mirovnih operacijah, je ta urejena samo v 25 odstotkih držav. Tudi Slovenija nima tega specifično urejeno, ampak to urejajo splošni predpisi. Ta analiza WVF o statusu vojnih veterancev je seveda pomanjkljiva, saj je na vprašalnik odgovorilo samo 40 držav, med njimi tudi Slovenija.

WVF je izdelala tudi analizo o pravni urejenosti civilnih žrtev vojne in analizo o psiho-travmatskih učinkih vojne. Na podlagi izdelane analize je na konferenci potekala zelo poglobljena razprava. Vsi udeleženci so opozarjali na težnje vlad, da se pravice veterancev krčijo. Tudi predstavniki Slovenije smo na to opozorili. Zaradi tega je WVF na tem zasedanju sprejela Resolucijo št. 32 »O nesprejemljivosti znižanja življenjskega standarda vojnih veterancev in žrtev vojne, ki je povzročila svetovna recesija«. V tej resoluciji WVF izraža zaskrbljenost glede posledic svetovne gospodarske krize, ki negativno vpliva na življenjski standard vojnih veterancev in žrtev vojne. Resolucija vsebuje še številna druga opozorila vladam, kot so področja delovanja veteranskih organizacij, zdravstveno, pokojninsko zavarovanje in podobno.

Slovenske veteranske organizacije smo vsa potrebna gradiva prevedle v slovenščino in jih posredovali našemu pristojnemu ministrstvu. Prav tako sta predsednika ZVVS in združenja Sever v aprilu 2012 v državni zbor posredovala pismo, v katerem smo odločno nasprotovali predlaganim ukrepom Vlade RS v gradivu za uravnoteženje javnih financ, s katerimi so poskušali znižati raven že uveljavljenih pravic veterancev. Rezultati naših prizadevanj nam še niso poznani. Upamo, da nam že tako malo odmerjenih pravic ne bodo še zmanjšali.

Ženske še vedno neizkoriščen vir za vzpostavitev trajnega miru

2. mednarodno srečanje SCOW

Skupinska slika vseh udeležencev srečanja

Sredi novembra 2011 je v Oslu potekalo 2. mednarodno srečanje stalnega odbora za ženske (SCOW). Srečanja sta se udeležili tudi predstavnici iz Slovenije. Namen srečanja je bil izpostaviti pomembnost zagotavljanja enakosti med spoloma in aktivne vloge žensk pri vzpostavitvi trajnega miru v državi.

Mednarodno srečanje stalnega odbora za ženske (SCOW) je potekalo pod okriljem Norveškega združenja veteranov za mednarodne operacije (NVIO) s podporo norveškega ministrstva za obrambo. Udeležilo se ga je 80 predstavnikov iz 21 držav, med njimi tudi predstavnici iz Slovenije. Glavni namen srečanja je bil obravnava žensk veterank v posameznih državah, način zagotavljanja enakosti med spoloma in pomen aktivne vloge žensk pri vzpostavitvi trajnega miru. Zagotavljanje enakosti spolov in aktivne vloge žensk pri preprečevanju in reševanju konfliktov, v mirovniških pogajanjih, mirovniških operacijah in misijah, humanitarnih

dejavnostih ter dejavnostih v pokonfliktnih obdobjih pridobiva vedno večji pomen.

Neenakost med spoloma je razvidna v številnih državah, vendar pa se položaj žensk med državami zelo razlikuje. V nekaterih manj razvitih državah se ženske še vedno zavzemajo za volilno pravico, pravico do izobrazbe in svobode. »Ženske niso seznanjene, da lahko volijo drugače kot njihov mož ali brat« je poudarila predsednica stalnega odbora za ženske (SCOW) Marie – Elisabeth Sveri. »Pomanjkanje denarja za izobraževanje žensk pa njihov položaj še poslabša. Izobražene ženske so bistveno manj izpostavljene zlorabam kot neizobražene.« je še dodala.

Nekatere države se spopadajo s konflikti in težavami pri vzpostavitvi trajnega miru. »Ženske spadajo med najbolj prizadete skupine prebivalstva, ki najbolj občutijo posledice vojn, saj so pogosto tarča sistematičnega spolnega nasilja. Posledice oboroženih spopadov

(revščina, pomanjkanje, nasilje, kratenje človekovih pravic) najbolj prizadenejo ženske«, je poudaril predsednik norveškega veteranskega združenja za mednarodne operacije Odd Helge Olsen.

Premalo upoštevamo dejstvo, da se ženske na spore in konflikte odzovejo drugače kot moški, saj hitreje in lažje vzpostavijo neformalne mreže kljub kulturnim, verskim in političnim razlikam. Spadajo med vokalne aktivistke miru, ki razumejo vzpostavitev trajnega miru drugače kot moški. Zavzemajo se za pomoč ljudem pri zadovoljevanju osnovnih potreb (hrana, izobrazba, zdravje), bolj poudarjajo medsebojna razmerja med ljudmi, upoštevajo pretekle izkušnje, medtem ko so moški bolj osredotočeni na strukturne prenovе (ceste, železnice, zgradbe...).

Ženske prevzemajo izjemno pomembne aktivne družbene vloge, ki lahko bistveno pripomorejo k preprečitvi, prenehanju in pomiritvi konfliktov, če le dobijo pravočasno in dovolj močno podporo vseh mednarodnih akterjev, ki se trudijo preprečiti, ustaviti in odpraviti konflikt. Različni vlogi moških in žensk v povezavi z oboroženimi spopadi terjata od vseh, ki si prizadevajo za miroljubne rešitve, raznolik pristop pred, med in po spopadih, za kar je potrebno načrtno spodbujanje kulture miru in načela enakosti spolov.

Izpostaviti pravice žensk, zagotoviti enakost med spoloma in z aktivno vlogo žensk prispevati k mednarodnem miru ter mirnem reševanju mednarodnih sporov so glavne naloge stalnega odbora za ženske (SCOW), ki je bil ustanovljen v skladu z ustavo svetovne veteranske organizacije (WVF).

Že Hilary Clinton je s svojim stavkom: »Women's participation is a necessary global security imperative« (Udeležba žensk je nujna za globalno varnost) naredila velik korak naprej. Žal je vloga spolov v mirovniških operacijah tesno povezana s splošnimi predstavami o spolu v družbi, zato je prispevek žensk še vedno neformalen. Do enakosti spolov je še dolga pot, ki pa je odvisna od zakoreninjenih družbenih norm. Prvi korak v tej smeri je, da postavimo ženske na bolj vidna delovna mesta.

12. veteranske športne igre

Mitja Jankovič

V soboto, 09.06.2012 so v Celju potekale že 12. tradicionalne Veteranske športne igre, ki jih Zveza veteranov vojne za Slovenijo organizira skupaj z Zvezo policijskih veteranskih društev Sever. Soorganizatorja sta bila OZVVS Celje in Odbor SEVER za Celjsko območje.

Veterani so tekmovali v šestih športnih disciplinah: orientacijskem teku, šahu, kegljanju, vlečenju vrvi, košarki-trojke in streljanju z malokalibrsko puško. Na tekmovanju je sodelovalo 40 ekip z 650 aktivnimi športniki. Seveda tekmovanje ne bi moglo potekati brez zvestih navijačev, ki so bučno spremljali tekmovanje in tovariško nagradili vsako uspešno potezo oz. dober rezultat. Vsega skupaj je bilo prisotnih okoli 800 veterank in veteranov.

Ob otvoritvi iger je vse prisotne pozdravil predsednik ZPVD Miha Molan, na podelitvi pokalov in medalj najboljšim ekipam pa se mu je pridružil tudi predsednik ZVVS general Ladislav Lipič.

Vreme tekmovalcem ni bilo najbolj naklonjeno, saj je ves dan rahlo deževalo, ker pa so vsi športni objekti primerno opremljeni tudi ta takšne vremenske pogoje, le to ni vplivalo na rezultate in tekmovalni naboj. Tekmovanje je minilo brez poškodb, kar je lep dokaz, da veterani še kako spoštujemo pravila tovarištva.

Zmagovalci po posameznih kategorijah pa so bili naslednji:

Kegljanje – ekipno:

OZVVS Kočevje	1080 kegljev
OZVVS Kranj	1069 kegljev
OZVVS Tržič	1063 kegljev

Kegljanje – posamezniki:

Jože Klofutar - OZVVS Tržič	301 kegljev
Brane Strle - OZVVS Kranj	296 kegljev
Igor Mihelič - OZVVS Kočevje	292 kegljev

Streljanje – ekipno:

OZVVS Spodnjesavinjska dolina.....	260 krogov
OZVVS Celje	258 krogov
SEVER Koroška	244 krogov

Streljanje – posamezno:

Mladen Melanšek - OZVVS Spodnjesavinjska dolina	91 krogov
Dejan Matek - SEVER Celje	89 krogov
Darko Šajher - SEVER Koroška	89 krogov

Vlečenje vrvi:

OZVVS Zg. Gorenjska
OZVVS Postojna
OZVVS Ruše

Košarka – ekipno:

OZVVS Postojna
SEVER Ljubljana
OZVVS Šmarje pri Jelšah

Šah:

OZVVS Dolenjska
OZVVS Spodnjesavinjska dolina
OZVVS Kočevje

Orientacijski tek:

OZVVS Kočevje
OZVVS Zg. Gorenjska
OZVVS Ruše

Skrb za vaše zdravje je del nas.

*Poslanstvo našega farmacevtskega podjetja
je narediti dragocene trenutke še lepše in bogatejše.
Naše poti so zato tlakovane z znanjem, visoko tehnologijo in izdelki,
ki izpolnjujejo želje po zdravem življenju.*

*Naša prihodnost je med vodilnimi
farmacevtskimi generičnimi podjetji.*

www.krka.si

Živeti zdravo življenje.

arex ▶ ▶ ▶

razvoj kot način življenja

